

Riksdagens protokoll

2011/12:138

Torsdagen den 23 augusti

Kl. 13.00 – 16.01

Protokoll
2011/12:138

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 augusti.

2 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Meeri Wasberg (S), utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 17 augusti 2012 sedan Carina Moberg (S) avlidit.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 21 augusti 2012

Marianne Eliason
ordförande

/Kerstin Siverby
sekreterare

3 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Elisabeth Svantesson* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i Riksrevisionens parlamentariska råd.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Anmälan om kompletteringsval till Riksrevisionens parlamentariska råd

Talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Göran Pettersson som ledamot i Riksrevisionens parlamentariska råd.

ledamot i Riksrevisionens parlamentariska råd
Göran Pettersson (M)

5 § Meddelande om namnändring

Talmannen meddelade att Margareta Sandstedt (SD) ändrat namn till *Margareta Larsson*.

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:433

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:433 F-skatt
av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 13 september 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 augusti 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

Interpellation 2011/12:434

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:434 Tonnageskatt och utflaggning
av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 13 september 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 augusti 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:435 Den ekonomiska politiken och jobben
av Hans Olsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 13 september
2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade en-
gagemang.

Stockholm den 14 augusti 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

Interpellation 2011/12:441

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:441 Falsa F-skattsedlar
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 13 september
2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade en-
gagemang.

Stockholm den 17 augusti 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

7 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades

Skrivelser

2011/12:164 och 167 till utrikesutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för dessa skrivelser skulle förlängas till *onsdagen den 3 oktober*.

EU-dokument

KOM(2012)280 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 september*.

KOM(2012)343 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 september*.

KOM(2012)350 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 oktober.*

KOM(2012)352 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 oktober.*

KOM(2012)355 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 27 september.*

KOM(2012)360 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 oktober.*

KOM(2012)362 till utrikesutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 22 oktober.*

KOM(2012)363 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 oktober.*

KOM(2012)369 till socialutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 oktober.*

KOM(2012)372 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 oktober.*

KOM(2012)380, KOM(2012)381 och KOM(2012)382 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 22 oktober.*

KOM(2012)393 och KOM(2012)394 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 oktober.*

KOM(2012)403 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 oktober.*

KOM(2012)407 till kulturutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 oktober.*

KOM(2012)416 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 november.*

KOM(2012)428 till skatteutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 oktober.*

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2011/12:436 om Sveriges skydd av Natura 2000-områdena på Ojnare myr på Gotland

Anf. 1 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter och ärade åhörare! Åsa Romson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att stärka det rättsliga skyddet för biologisk mångfald och säkerställa att Sverige uppfyller EU:s

krav för inrättande och bevarande av Natura 2000-områden. Hon har vidare frågat mig om jag överväger att återinföra den stoppregel för täkter vid risk för skada på biologisk mångfald som tidigare fanns i miljöbalken. Slutligen har Åsa Romson frågat mig om jag överväger att se över det rättsliga skyddet för agkärn med omgivning på norra Gotland. Frågorna har ställts mot bakgrund av den pågående domstolsprövningen av företaget Nordkalks ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till kalkstenstäkt och vattenverksamhet i Bunge på norra Gotland. Som Åsa Romson väl känner till är jag enligt grundlagen förbjuden att närmare kommentera utgången i den pågående miljöprövningen av nu aktuell täkt.

Jag vill dock inledningsvis framhålla att skyddet för hotade arter och livsmiljöer är en av de viktigaste miljöfrågorna både nationellt och internationellt. Ett viktigt led i arbetet med att värna den biologiska mångfalden är att etablera effektiva regelverk. Den EU-rättsliga reglering som styr bevarandet av Natura 2000-områden finns dels i fågeldirektivet, dels i art- och habitatdirektivet. Dessa direktiv har en avgörande betydelse för skyddet av den biologiska mångfalden inom unionen. Direktiven är fullständigt genomförda i svensk författning, huvudsakligen i miljöbalken. Jag har inte för avsikt att i dag föreslå några ändringar av dessa regler.

För att vårt regelverk ska vara effektivt och ge ett starkt skydd är det viktigt att det är tydligt. Den tidigare gällande stoppregeln som Åsa Romson nämner var, trots Åsa Romsons envisa påståenden om motsatsen, inte tydlig. Det var oklart hur bestämmelsens tillämpningsområde skulle avgränsas. Syftet med den regeländring som trädde i kraft den 1 augusti 2009 var att åstadkomma ett bättre och tydligare regelverk. Jag noterar i detta sammanhang att Miljöpartiet då inte hade några synpunkter på detta vid riksdagsbehandlingen av regeringens förslag. Samtidigt som den otydliga stoppregeln togs bort infördes två nya bestämmelser som syftar till att ge ett starkare och bättre skydd för naturgrus och för våtmarker.

Domstolarnas prövning av Nordkalks kalkstenstäkt innehåller ställningstaganden i ett flertal frågor avseende bland annat täktens lokalisering utifrån bestämmelserna i 2 och 3 kap. miljöbalken, möjligheten att ge tillstånd enligt bestämmelserna om Natura 2000 och tillåtligheten av vattenverksamheten. Borttagandet av stoppregeln saknar, såvitt det är möjligt att bedöma, betydelse för utgången i målet avseende Nordkalk. Jag följer förstås domstolarnas tillämpning av miljöbalken. Jag följer naturligtvis också händelserna nära och dagligen. Om en framtida tillämpning av miljöbalken skulle utvisa att skyddet för den biologiska mångfalden har minskat kommer jag att verka för en regeländring så att skyddet för den biologiska mångfalden är fortsatt starkt. Några sådana slutsatser går dock inte att dra utifrån ett enskilt ärende och framför allt inte innan detta ärende är slutbehandlat.

Vad gäller arbetet med att färdigställa Natura 2000-nätverket föreslog Länsstyrelsen i Gotlands län och Naturvårdsverket i oktober 2005 området Ojnare myr samt ett flertal andra områden på norra Gotland. Samtliga områden tillhör den boreala biogeografiska regionen. Den dåvarande regeringen gjorde dock bedömningen att inte föreslå Ojnare myr men däremot de andra områdena – Kölningsträsk, Rutemyr, Hejdeby hållar och Nasume myr – vilka innehåller samma habitat som Ojnare myr.

Förslagen till Natura 2000-nätverket utgår från det grundläggande ställningstagandet att Sverige föreslagit en proportionellt tillräckligt stor areal av habitat och arter i aktuell region. Under våren 2007 mottog regeringen utfallet av kommissionens utvärderingsprocess beträffande de svenska bidragen till nätverket avseende bland annat Gotland. Kommissionen har i utvärderingsprocessen inte anfört att det skulle föreligga någon brist för Sveriges del beträffande de naturtyper som ingår i Ojnare myr.

Sverige har precis avslutat arbetet med ett stort kvalitetssäkringsprojekt för ingående data runt arter och naturtyper i våra svenska Natura 2000-områden som bygger på tidigare års inventeringar av skyddade områden. Samtliga Natura 2000-områden har en bevarandeplan eller en likvärdig måluppfyllelse för bevarandet av ingående naturvärden, och nästa steg är att samtliga länsstyrelser uppdaterar bevarandeplanerna utifrån den av regeringen beslutade kvalitetssäkringen för respektive läns Natura 2000-områden.

Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den här debatten försiggår i samband med ett uppmärksammat fall som, precis som miljöministern sade, ännu inte slutligt har avgjorts i de rättsliga instanserna. Det engagemang som visas från naturvårdens intressen, de regionala myndigheterna, boende och andra intressenter är mycket stort.

Jag avser naturligtvis inte att vi här ska debattera det konkreta fallet med några föresatser att vi ska förespegla hur detta en gång ska sluta. Det är andra, om inte tredje, gången som Miljöpartiet interpellerar i den här saken. Jag tycker att det har väldigt mycket att göra med den lagstiftningsprocess som har föregått här i riksdagen.

Det här området, Ojnare myr, är en speciell naturtyp. Det är agkärr med kalkrika områden. Det har en väldigt speciell vattensammansättning och därmed en väldigt speciell flora och fauna. Precis som miljöministern sade finns det liknande naturtyper i ganska stor omfattning i närheten som är skyddade enligt Natura 2000. Det har också gjorts utredningar om att detta skulle bli Sveriges nästa nationalpark. Det är alltså ett ganska speciellt område som vi talar om.

När Miljöpartiet har tittat på det som har förekommit i denna process har vi sett att det är en avsevärd skillnad, menar vi, i bedömningarna från de rättsliga instanserna innan vi tog bort stoppregeln för täkter, som den kallades i miljöbalken, och efter den regeländring som miljöministern redogjorde för som den borgerliga regeringen genomförde för ett antal år sedan.

Det är helt riktigt att vi då inte protesterade, men det fanns ett underlag till riksdagen där man nogsampt poängterade att detta inte syftade till att minska skyddet. Nu påstår miljöministern dessutom att meningen snarare var att öka och stärka skyddet för biologisk mångfald. Man redogjorde inte heller för den önskan som hade uttryckts från bergindustrin specifikt om att denna regel skulle tas bort.

Vi har senare motionerat, förra året, om att återinföra regeln, just med den konklusion som vi drar av denna långa och väldigt olyckliga rättsliga process i förhållande till Ojnare myr, det vill säga att denna regel hade en viktig roll att spela. Såvitt jag kan se delar Naturvårdsverket, som är en av de överklagande instanserna i detta fall, den bedömningen.

Min fråga till miljöministern i dag blir på vilket sätt man på departementet analyserar hur det svenska rättsskyddet för biologisk mångfald kan stärkas i Sverige. Vi har ett antal olyckliga kommunikationer med EU-kommissionen, där de har ställt frågor om olika delar på området biologisk mångfald. Det sträcker sig naturligtvis långt utöver bara täkterna. Det handlar om skogslagstiftningen och om rovdjuren, och det handlar om ett antal viktiga områden som gäller hur vi får en fauna och flora som är rik och frodig och som det framför allt värnas om i framtiden.

På vilket sätt analyserar man de ändringar som har gjorts för att i så fall, som miljöministern sade här, kunna gå in med åtgärder och stärka upp för det fall att detta skydd har börjat urholkas?

Jag ställde samma fråga till Lena Eks företrädare Andreas Carlgren för ungefär ett år sedan, och han svarade på samma sätt: Det är för tidigt att dra några slutsatser, och man kan inte göra det i ett enskilt fall. Frågan är när, herr talman, miljöministern och departementet menar att man kan dra några slutsatser så att vi inte får en så här olycklig process på flera håll i landet.

Anf. 3 JENS HOLM (V):

Herr talman! Tack, Åsa Romson, som har ställt en bra interpellation i ett mycket angeläget ärende! Tack, miljöministern, för svaret!

Det område där Nordkalk nu vill anlägga en kalktäkt har väldigt höga naturvärden. Det finns ungefär 260 rödlistade arter i området varav några är endemiska, alltså de finns bara i detta område. Kalktäckten ska anläggas, som tidigare anförts, mitt emellan två Natura 2000-områden och naturvärdena är så höga att området har varit påtänkt som ett reservat.

En av de springande punkterna i denna debatt är huruvida den borgerliga regeringens ändring av miljöbalken, där man tog bort stoppregeln för just täkter, har spelat in i det faktum att Nordkalk i somras fick tillstånd att anlägga denna stora kalktäkt. Nordkalk fick först avslag av miljödomstolen när de ansökte. Sedan gjorde den borgerliga regeringen ändringen och tog bort stoppregeln för täkter sommaren 2009, och nu har alltså Nordkalk fått bifall till att anlägga denna kalktäkt.

Då tycker jag att det låter väldigt märkligt när miljöministern säger att det här inte har någonting som helst med varandra att göra.

(TALMANNEN: Jag får erinra om att det är endast exempelfall. Det får inte bli en debatt om det enskilda fallet, enligt riksdagsordningen.)

Nej, men det är viktigt att kunna exemplifiera för att kunna ha en mer generell diskussion i detta viktiga ärende.

Vänsterpartiet har i alla fall kommit till slutsatsen att stoppregeln för täkter måste återinföras.

Miljöministern säger i sitt svar till Åsa Romson att hon är beredd att verka för en regeländring av miljöbalken ifall hon upptäcker att den biologiska mångfalden kan hotas eller äventyras på något vis. Då skulle jag vilja veta: Vad finns det mer för konkreta exempel? Vilka färör är det som miljöministern väntar sig för att hon ska göra en förstärkning av miljöbalken? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 4 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Tack, Åsa Romson och Jens Holm, för inläggen! Jens Holms parti var redan från början emot ändringen av miljöbalken vad gäller stopplikten, medan Miljöpartiet då delade regeringens synpunkt att regeln var otydlig och i många fall oanvändbar, eftersom tolkningen av tillämpningsområdet var så oklar. När man går tillbaka ser man att många länsstyrelser har påpekat just det. Det var just den oklarheten som gjorde att man var överens om att plocka bort denna regel och i stället skärpa reglerna när det gällde täkter och naturgrusuttag.

Ärendet är inte färdigt, men det är tillåtet för alla att läsa protokoll från lägre domstolsinstanser. I domen från oktober 2009 nämns faktiskt ingenting om stoppregeln eller påverkan i detta fall. Möjligen kan det bero på att en sådan här prövning äger rum enligt en hel rad olika kapitel i miljöbalken, med alla andra aspekter runt omkring själva det stora miljöärendet och den miljökonsekvensbeskrivning som ska lämnas in och som ska täcka just alla aspekter. Utvärderingen av det som pågår nu kan ju ske först efter att ärendet är avslutat.

Däremot kan jag försäkra att jag är bekymrad och att jag följer händelserna dagligen, precis som jag gör med alla andra stora pågående miljöärenden som vi har. För mig är det viktigt att reglerna i miljöbalken fungerar, att de är tydliga, att de har en miljöintegritet som är stark och att de är transparenta och enkla att använda – förutsägbarheten är väldigt viktig.

Som sagt: När detta ärende är avslutat får vi analysera det och se hur det har utfallit.

De regler som finns i dag har i andra ärenden varit tillräckliga.

Mycket av det som handlar om Natura 2000-områden och regleringen kommer från europeiska regler för hur vi ska hantera detta, som fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Det är kommissionens uppgift att se till att medlemsländerna följer de regler som finns. De har ansvar för att vakta det EU-rättsliga regelsystemet, den så kallade akin. Det är inget konstigt att man när man tycker att det finns anledning att fundera har en brevväxling med respektive medlemsstat. Det är någonting som är viktigt och bra för att reglerna ska kunna tillämpas på rätt sätt inom Europeiska unionen.

Mycket av de frågor som har ställts i de senaste inläggen härrör sig till det enskilda ärendet, och det är jag som sagt förhindrad att kommentera.

Anf. 5 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack, miljöministern, för att du deltar i den här debatten och också öppnar för att göra en särskild utvärdering av det här fallet när det så småningom är avslutat. Jag tror att det är behövt, både ur miljörättens perspektiv och med tanke på den ganska infekterade konflikt som har varit.

Jag skulle vilja ta upp några aspekter som inte alltid kommer fram i den här debatten, nämligen tydlighet och klarhet. Där är vi naturligtvis överens, men vi har lite olika ingångar när det gäller vad tydligheten ska innebära. För mig och Miljöpartiet står det klart att ju tidigare man kan vara tydlig med vilka områden som har högt naturvärde och stor känslighet, desto lättare blir det för alla andra aktörer och kanske särskilt för

näringslivets aktörer, som har stora pengar att investera redan på ett tidigt stadium. Redan i planeringen av prospektering i ett sådant här område vet vi att det läggs ned väldigt mycket resurser, tid, engagemang och pengar. Om detta borde vi värna i stället för att få en process som den vi nu har fått, som till slut har blivit väldigt infekterad och långdragen i de rättsliga instanserna.

Här har man från myndigheternas sida och från ministrarnas och regeringens sida en skyldighet att vara efterklok. De här områdena var ganska tidigt utpekade som totalt sett oerhört värdefulla. Man hade flera processer som pekade på olika typer av skydd – Natura 2000, naturreservat eller nationalpark – och man gjorde olika bedömningar när man pekade ut de olika ytorna. Vi ska kanske inte här diskutera vilka kontakter som fanns mellan bergindustrierna och departementet när det gäller just regeln och om de hade specifikt med det här fallet att göra. Det är dock sådant som har varit uppe i debatten, och som lagstiftare blir man ganska chockerad över att sådana saker kan påverka en regeländring.

Tydlighet när det gäller miljölagstiftning är att också vara tydlig med var man inte kan prospektera. Den regeländring som gjordes och som anklagades för att vara otydlig gällde den så kallade stoppregeln. Det var en av de tydligare reglerna när det gäller att påvisa när man inte får. Problemet är att vissa aktörer har väldigt svårt för den typen av regler, för man vill inte se att det betyder att man inte kan komma med ett exploateringsförslag för en bergtäkt eller en grustäkt. Sådana täkter hör till de mest ingripande och irreversibla ingrepp vi gör i svensk natur.

Bedömningen att den här regeln var otydlig och att det skulle underlätta om man tog bort den bör man nog göra om och se var fel. Det är också en del instanser som nu gör det. Dit hör också Miljöpartiet, som har motionerat om att återinföra regeln, vilket dock allianspartierna har sagt tvärt nej till.

Jag välkomnar att miljöministern här öppnar för att se över det här fallet när det har blivit slutligt beslutat. Det handlar om att vi ska ha ett starkt skydd för biologisk mångfald i Sverige. Det här fallet är också komplext när det gäller vattenregleringen. Vi bör nog lite till mans fundera på om det är lyckligt att den stora rättsliga debatten om ett så pass utsatt ärende har kommit att handla om specifika hotade arter, för det är långt ifrån det enda bekymret med denna typ av verksamhet. Om jag bodde i det aktuella området på Gotland skulle jag vara mer orolig för den direkta påverkan på vattenkvaliteten.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Herr talman! Miljöministern säger att den tidigare stoppregeln var otydlig. Utifrån ett exploateringsperspektiv kan jag förstå att man inte tyckte om den. Vi i Vänsterpartiet tyckte att den var bra, och vi vill ha tillbaka den. Det var därför vi motsatte oss de försämringar som regeringen gjorde 2009.

Det som stod i den så kallade stoppregeln i miljöbalken var ganska tydligt: ”Tillstånd skall inte få lämnas, om det kan befaras att livsbetingelserna försämras för någon djur- eller växtart som är hotad.” Med den stoppregeln tog man klart och tydligt ställning för miljön och för att skydda hotade arter. Nu har man tagit bort den regeln. Enligt mig har man därigenom bara gjort miljöbalken luddigare, och man har gett en

möjlighet för stora företag att exploatera i områden där det tidigare kunde vara svårt att exploatera.

I det här fallet handlar det som sagt om rätten till rent vatten. Vad gör vi om det börjar sippra upp saltvatten i det här området? Människor på Gotland kommer då inte att kunna få sötvatten. Det handlar också om arterna och om den unika skog som finns i området och som kommer att påverkas. Den kommer delvis att huggas ned.

Jag vill avsluta med att säga att jag tycker att det är bra att miljöministern öppnar för en översyn av miljöbalken och för en särskild granskning av just det här fallet. Det tycker jag är väldigt bra, och vi i Vänsterpartiet kommer att följa det väldigt noga. Vi vill se en sådan översyn och granskning så fort som det bara går, för det här är ett akut fall.

Anf. 7 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! När det gäller stora och svåra ärenden som berör olika intressen i samhället och leder till intressekonflikter är det särskilt viktigt att vi är noga med grundlagens regler om vars och ens ansvar. De är noga avvägda för att samhället ska fungera så demokratiskt som möjligt.

Jag tycker att det är viktigt att inte lägga sig i ett pågående ärende. Det är ett brott mot grundlagen, och domstolarna måste få komma till sina avgöranden utan politiska påtryckningar. Man ska utvärdera ärenden och följa den lagstiftning som finns. Därför är en interpellationsdebatt som denna, där ett pågående rättsärende används som slagträ i debatten, oerhört svårt att genomföra på ett sätt som både ger tydlighet och som samtidigt innebär att vi respekterar grundlagens bestämmelser. Detta är anledningen till att jag väljer att inte bemöta en del av de påståenden som har framförts i talarstolen under den här debatten.

Jag kan dock försäkra att jag följer detta ärende noga. Nu är det som sagt högsta instans som ska avgöra detta.

Vi ska vara klara över att de lägre instanser som i olika sammanhang har behandlat denna svåra prövning har gjort det utifrån ett flertal kapitel i miljöbalken. Var och en har gjort det utifrån en enskild aspekt på detta komplexa ärende.

Nu fokuseras diskussionen på frågan huruvida stoppregeln på något sätt skulle ha ändrat hanteringen. Det får vi utvärdera när allting är klart. Vi kan dock konstatera att inget om detta nämns i de domar som är offentliga, medan man har långa diskussioner om de andra skyddsaspekter som finns i miljöbalkens olika kapitel.

Jens Holm kunde ha fortsatt citera ur den gamla regeln. Fortsättningen på den mening han citerade lyder: ”eller i övrigt hänsynskrävande”. Det var denna formulering som en rad länsstyrelser hade stora problem med. Länsstyrelserna har övervakningsansvaret och ska uttala sig om olika miljöärenden. De hade ingen enhetlig tillämpning av just kriteriet ”eller i övrigt hänsynskrävande”, och det var detta som gjorde det så svårt. Därför valde man att ha samma prövning för täktärenden som för alla andra stora miljöärenden, med en miljökonsekvensbeskrivning. Jag tror att det är bra, för det ger en större och en allsidigare prövning av ett sådant här komplext ärende.

Vi ska naturligtvis värdera det när det här är klart, för det är viktigt att det blir en korrekt prövning av svåra miljöärenden som detta. Det vi gör under tiden är att se till att våra expertmyndigheter och länsstyrelsen noga följer det som pågår och noga ser till att de kriterier som finns hittills i olika domar och tillstånd verkligen följs till punkt och pricka. Det innebär att man har en tydlig tillsyn. Det värderar jag i det här läget, för det tror jag är väldigt viktigt.

Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag får börja med att tacka för debatten. Det är viktigt att diskutera Sveriges skydd för biologisk mångfald, hur vi följer upp de regeländringar som genomförs och vad det får för konsekvenser i praktiken. Det är ju alltid i en omvärld som reglerna ska användas. Och nu sitter vi i en situation där vi har ett svårt mål. Det är kanske just nu det största pågående miljörättsliga målet i Sverige, och det är ännu inte avslutat.

Men, herr talman, min fråga rörde också synen på Natura 2000 och på den här typen av habitat och områden. Miljöministern svarade att man gjorde bedömningen att tillräckligt mycket av den här naturtypen är skyddat.

Jag menar att myndigheter, ministern och departementet har ett större ansvar här. Vad skulle ha gett en bättre tydlighet gentemot aktörer – det gäller aktörer som till exempel funderar på en utveckling av turismindustrin eller på hur man ser över sin livsmiljö som boende på Gotland, och det handlar om hur vi tydliggör vad den här naturtypen betyder för Sverige – än att vi hade instiftat ett Natura 2000-område? Det hade gett en otrolig tydlighet för aktörerna när det gäller att veta vad de har att förhålla sig till.

Det är också ett val som vi har att värdera. Är det möjligen så att man har varit för restriktiv i utpekandet av denna typ av områden? Det handlar om att få en tydlighet gentemot samtliga aktörer, inklusive regionen Gotland och de boende, när det gäller att kunna planera för de typer av verksamheter som man utvecklar.

En ny nationalpark hade naturligtvis öppnat för en helt annan typ av näringsverksamhet och boendemiljöer än den verksamhet som det just nu planeras för och som Nordkalk driver i sitt mål.

Med detta vill jag tacka för debatten och välkomna Lena Ek tillbaka efter sommarledigheten.

Anf. 9 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag skulle vilja tacka Åsa Romson för att hon har skrivit den här interpellationen och Jens Holm för att han har deltagit i diskussionen.

Det är viktigt att följa sådana här stora miljöärenden. Ju svårare de är, desto viktigare är det att följa de demokratiska regler som vi har i vår grundlag för att se till att allas rätt att komma till tals finns garanterad och att olika intressen avvägs på bästa sätt.

Jag kan försäkra att jag följer det här ärendet noga. Jag tycker också att det är väldigt bra att unga människor på ett demokratiskt sätt deltar i samhällsdebatten och engagerar sig. Det tycker jag är viktigt.

Det har funnits en del insinuationer. När det gäller besluten om Natura 2000-områden i det här området var det Mona Sahlin som tog dem som samhällsbyggnadsminister. Jag känner Mona Sahlin som en rak och rejäl människa. Därför tror jag nog att de besluten kom till på ett korrekt sätt.

Det finns alltid olika åsikter i sådana här sammanhang. Det har man rätt att ha. Men det är viktigt att vi är noga med reglementet i dessa sammanhang.

Sammanfattningsvis är jag väldigt angelägen om att våra Natura 2000-områden ska skyddas på ett korrekt sätt. Det finns en anledning till att de är utsedda. Och det de står för när det gäller biodiversitet och ekosystemtjänster är någonting som är viktigt för alla oss och för våra barn i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2011/12:429 om kredittider för underleverantörer

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Hans Ekström har, med hänvisning till att storföretag ställer allt hårdare krav på sina leverantörer att förlänga kredittiderna, frågat näringsministern vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att underlätta situationen för underleverantörer.

Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Långa betalningstider och sena betalningar kan orsaka kostnader och likviditetsproblem för leverantörer. Det är ganska uppenbart. Inom EU har ett arbete för att förkorta betalningstiderna och bekämpa sena betalningar bedrivits under en längre tid. Arbetet har utmynnat i ett nytt EU-direktiv om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner, vilket antogs 2011. Direktivet syftar till att förkorta de avtalade betalningstiderna och skärpa sanktionerna vid betalningsförseningar. En avsikt är att främja särskilt de små och medelstora företagens konkurrenskraft. I direktivet anges att betalningstiden i förhållanden mellan företag inte får överstiga 60 dagar, om inte annat uttryckligen fastställts i avtalet. EU-direktivet medger att man på nationell nivå inför mer strikta lagregler än vad som anges i direktivet, till exempel regler om kortare betalningstider.

I betänkandet *Snabbare betalningar*, som överlämnades till mig i våras, lämnas förslag på hur det nya direktivet bör genomföras i svensk rätt. Utredningen föreslår att betalning aldrig ska få ske senare än 60 dagar efter det att borgenären har krävt betalning, om inte en längre betalningsperiod uttryckligen har godkänts. Det föreslås också att det görs en informationsinsats på betalningsområdet för att öka framför allt små och medelstora företags medvetenhet och kunskap om handelskrediter och kredithantering.

Det här betänkandet, som har remitterats, bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Arbetet har hög prioritet, och en proposition kan förväntas under hösten.

Anf. 11 HANS EKSTRÖM (S):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka statsrådet för svaret.

Min fråga är väldigt viktig för många underleverantörer. De har genom kredittdider på 90 dagar – det är ganska normalt – och i vissa fall till och med uppåt 120 dagar fått sina balansräkningar uppblåsta, likviditeten ansträngd och ökade problem med att finansiera sina investeringar.

Man kan säga att underleverantörerna har kommit att bli bank åt stora företagen. Man kan fråga sig om företag som Volvo, Scania, Fiat, Ford och GM har sämre finansieringsmöjligheter än underleverantörerna och också vad det på sikt leder till för kostnader för de insatsvaror som de här företagen behöver. Det verkar väldigt kortsiktigt också från deras sida.

Regeringen pratar näringspolitik. Men detta är ett område där det går att göra saker för klämda underleverantörer, inte bara prata. Det finns utrymme för åtgärder.

Jag har inget att invända mot statsrådets svar. Men kanske skulle näringsministern ha tagit den här debatten, för det är en näringspolitisk fråga. Och kanske skulle näringsministern ha engagerat sig i frågan om hon hade haft utrymme också för extern representation så att hon hade mött underleverantörerna.

Ett exempel på att det här är en allvarlig fråga är att räntabiliteten för ett företag faller, om det går från 90 dagars kredittdid till 120 dagar, från 1,99 procent på eget kapital till 1,73 procent. Det är ett ganska stort fall i avkastning på det egna kapitalet.

I de utredningar som är gjorda har man jämfört ett företags balansräkning när kredittdiden är 30 dagar med balansräkningen när kredittdiden är 120 dagar. Balansräkningen för ett mindre företag fördubblas nästan, och då förstår ni naturligtvis hur det påverkar det företags möjlighet att gå till banken och begära pengar för att investera i sin produktion.

Min fråga till statsrådet är därför varför inte Sverige redan har infört en nationell lagstiftning som exempelvis Frankrike redan har gjort.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Först vill jag gärna säga att det är ganska många lagstiftningsfrågor som är näringspolitik och som hanteras via Justitiedepartementet. Det ligger inom ansvarsområdet, och det är också viktigt att lagar och regler på det här området är centrala.

Om vi börjar med situationen som den ser ut och de problem som Hans Ekström pekar på är det i normalfallet 30 dagar som gäller i Sverige när vi tittar på kredittdiderna generellt. De stora problemen finns enligt undersökningar som är gjorda, och sådana görs ju kontinuerligt, i länder som Grekland och en del andra.

Jag tycker dock att det var bra att Hans Ekström tog upp just till exempel Volvo, Ford och Fiat. Det finns stora skillnader, och vi ser att problemet framför allt finns inom fordonsindustrin, vilket är industrier med väldigt många små underleverantörer och långa avtalade betalningstider. Det är alltså tydligt att här har vi ett bekymmer.

Varför har Sverige inte gjort mer tidigare? Jag vill gärna säga att det här EU-direktivet blev färdigt i sin nuvarande form 2011, om jag kommer ihåg rätt. Vi har jobbat med detta och gjort en utredning, remitterat den, och nu jobbar vi med prioritet med detta på departementet, för jag

tycker att det är viktigt att vi kommer fram. Det återstår att se hur vi landar i alla detaljer.

Varför gör vi då inte som en del länder och lagstiftar om vad som ska gälla? Grunden är avtalsfriheten. Även för små företag generellt sett är avtalsfrihet viktig, och då pratar jag inte bara om fordonsindustri och underleverantörer. Det finns situationer där man vill avtala om både kredittider och annat, och det ska man kunna göra. Det är ju inte så att avtalsfriheten innebär att man får göra precis hur som helst eller att den store på ett oacceptabelt sätt får ställa den svagare i en besvärlig situation. Det finns regler också på detta område.

I grunden är det dock så att vi har valt att ha avtalsfriheten som en grund för näringslivet för att det visar sig vara det flexibla och det som fungerar väl. Då tror jag att det är riktigt som EU nu gör, det vill säga att man säger att det här inte får vara sämre än på ett visst vis och att det finns regler för det. Nu ska vi pröva och se om vi kan hitta ramregelverk och annat som kan påverka bland annat att vi inte får onödigt långa kredittider och att det är rätt väg att gå.

Jag är däremot inte beredd att tycka att det verkar särskilt klokt att lagstifta, för jag tror att om man begränsar företagens möjligheter att hitta adekvata lösningar så blir det inte rätt.

Det är också fel att tro att detta enbart är till fördel för de stora företagen. Som liten företagare har man ibland ganska stor nytta av att kunna avtala om kredittiderna. Gör du stora inköp inför en säsong kan det vara ganska skönt att hinna sälja av eller använda en del innan du måste betala. Det finns alltså ett behov av den här flexibiliteten, och jag är rädd att om man går in och lagstiftar så får man en stelhet som kan vara till men för vissa företag i vissa situationer.

Under hösten kommer vi förhoppningsvis att lägga fram förslag när det gäller det jag har redovisat om kredittider och annat, och om inget oförutsett inträffar kommer riksdagen också att få ta ställning till ett förslag under hösten.

Anf. 13 HANS EKSTRÖM (S):

Herr talman! Inom det här området finns ju en så kallad marknadsimperfektion. Marknaden fungerar inte riktigt inom det här området, och jag tycker nog att justitieministern försöker tona ned problemet.

När det gäller fordonsindustrin kan jag ta några exempel enligt en undersökning som gjorts av kredittiderna inom området. 30 dagar tillämpas av 14 procent av leveranserna. Upp till 60 dagar tillämpas av 44 procent, 90 dagar av 37 procent, 105 dagar av 17 procent och över 105 dagar av nästan 3 procent.

Fordonskomponentgruppen bedömer att det här är ett av de allvarligaste problemen för svenska underleverantörer inom fordonsindustrin. Därför tycker jag att det är en näringspolitisk fråga, och jag tycker att näringsministern borde ha engagerat sig i frågan.

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Formellt när det gäller fördelningen av interpellationer handlar det inte om att man tycker eller inte tycker någonting, utan när de formella frågorna ligger under ett statsråds ansvarsområde så hamnar interpellationen där. Det är skälet till att jag har fått frågan.

De exempel som Hans Ekström tar upp pekar återigen på att problem finns inom framför allt transportsektorn och fordonsindustrin. Jag har inget att erinra mot den beskrivningen. Men de undersökningar vi har gjort när det gäller näringslivet generellt pekar på att problemet inte är av samma art i andra delar.

Det synes mig ändå lite besvärligt att gå in och begränsa avtalsfriheten just när det gäller fordonsindustrin eller vissa branscher. Det kan bli till ett bekymmer. Jag tror att ett förslag och ett beslut i riksdagen som ger tydliga signaler eller sätter upp regler för vad som krävs och vad som är normalfallet ändå rimligen borde vara någonting som man tar intryck av.

Vi måste också beakta att fordonsindustrin, och då menar jag både de stora företagen och underleverantörerna, har ett intresse av att helheten fungerar. Inte ens de stora företagen klarar sig om de underleverantörer man har inte kan hantera sin situation. Där ser vi en imperfektion, det är ingen tvekan om den saken, och därför är den här diskussionen så viktig. Men jag tror inte att det är politiker som ska lösa det genom lagstiftning i Sveriges riksdag, för då riskerar vi att få en stelhet och en fyrkantighet som är till men för näringslivet också inom den här sektorn.

Regeringen kommer som sagt att lägga fram förslag vad gäller sena betalningar utifrån den utredning och de remissynpunkter som har kommit. Det kommer att vara klart under hösten. Jag har sett till att det arbetet bedrivs med prioritet, eftersom jag tycker att detta är viktigt, och jag tror att det här är en fråga där vi behöver ha ordning och reda.

I den här diskussionen tycker jag också att det ska sägas att vi inte ser någon stor förändring i beteendet. Det har ju diskuterats mycket i medierna att man skulle se kraftiga förändringar i betalningstider och annat generellt. Så är det inte. Däremot finns det flera mindre, enstaka undersökningar som pekar på att det finns företag som har allvarliga problem och där detta har varit ett bekymmer, och det är naturligtvis någonting som man måste beakta.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:440 om åtgärder mot drogen MDPV

Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Anna Wallén har frågat justitieministern dels vilka åtgärder hon avser att vidta med anledning av det enorma problemet med drogen MDPV, dels vad hon avser att vidta för åtgärder för att få till stånd en mer rättvisande och säker farlighetsbedömning av droger.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågorna.

I den av regering och riksdag antagna ANDT-strategin slås i de långsiktiga målen fast att tillgången till narkotika ska minska, att antalet barn och unga som börjar använda narkotika ska minska samt att personer med ett missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

För att genomföra en långsiktig satsning för att nå de ANDT-politiska målen avsätter regeringen 256 miljoner kronor per år under hela mandatperioden. Det innebär att kommuner och landsting har möjlighet att få stöd i att utveckla både det preventiva arbetet och vård- och behandlingsinsatserna.

MDPV narkotikaklassades i Sverige redan 2010. Det finns sedan länge förutsättningar att bedriva ett aktivt arbete från såväl tull som polis. Vi möter ständigt nya utmaningar, inte minst genom att nya droger kommer ut på marknaden. För att förhindra en sådan utveckling och få till stånd en snabbare narkotikaklassning har regeringen utarbetat en effektivare narkotika- och dopningslagstiftning där Statens folkhälsoinstitut fått en mer aktiv och offensiv roll för att snabbare än i dag kunna identifiera nya substanser. Tull och polis får också möjlighet att beslagta misstänkta droger redan innan de klassas som narkotika. Lagen trädde i kraft förra året och har mottagits mycket positivt.

Problemet med nya droger delar vi med många andra länder, och vi måste gemensamt försöka komma till rätta med droganvändningen framför allt bland våra ungdomar. Regeringen verkar också internationellt för att ungdomar inte ska börja använda narkotika. Den 20 maj i år samlades, på mitt initiativ, narkotikasamordnarna från USA, Ryssland, Italien och Storbritannien i Stockholm och enades om en gemensam uppmaning till en human och balanserad narkotikapolitik. Inom EU pågår ett arbete för att ta fram en ny narkotikastrategi som ska ta vid när den nuvarande går ut i slutet av 2012. Sverige deltar aktivt i den processen.

I de aktuella domarna som Anna Wallén hänvisar till har Högsta domstolen betonat vikten av att straffvärdesbedömningen i narkotikamål sker med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet, på samma sätt som gäller vid andra brottstyper. Exempel på sådana omständigheter är utöver mängd och sorts narkotika vilken roll gärningsmannen har haft, om det varit fråga om en organiserad handel samt om gärningen skett i vinstsyfte.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd för ytterligare ett antal narkotikamål, och rättsutvecklingen pågår fortfarande. Det är därför svårt att fullt ut bedöma vilka konsekvenser Högsta domstolens domar kan sägas ge upphov till. Vi följer dock utvecklingen aktivt.

Anf. 16 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Maria Larsson för svaret på min interpellation om MDPV.

Jag har tidigare ställt en skriftlig fråga om MDPV, men jag känner att det finns mycket vi behöver diskutera. Det är ofta väldigt många som följer våra debatter här i riksdagen, vilket är jätteroligt. I dag tror och hoppas jag att det är extra många från Västerås. För att ge alla möjlighet att följa debatten vill jag ge en kort bakgrund till att jag har tagit detta initiativ.

Den livsfarliga drogen MDPV sprider sig snabbt bland missbrukare och unga vuxna mellan 18 och 25 år i Västerås. Man ser dock även alarmerande signaler från andra delar av landet där drogen också börjar spridas. Drogen MDPV är starkt beroendeframkallande och ger svår abstinens. MDPV är också överlägset överrepresenterat när det gäller att skapa personlighetsförändringar och vanföreställningar med paranoida

inslag. MDPV är väldigt svår doserat, och det är även en billig drog; det sägs att en dos MDPV är billigare än en starköl.

Sedan årsskiftet har det skett en kraftig eskalering av MDPV-missbruket. Tidigare har sjukvården i Västerås tagit emot ungefär en person i veckan som är påverkad av MDPV, men i dag kommer i genomsnitt tre personer per dag. Vissa av patienterna är så pass våldsamma och hotfulla att man måste ha ordningsvakter på plats. Landstinget har nu tvingats anställa extra ordningsvakter för att kunna ta hand om alla MDPV-påverkade personer som kommer till sjukvården.

Tyvärri har min hemstad Västerås och mitt hemlän Västmanland drabbats hårt av drogen. Västeråsarna är oerhört oroliga, och efter att det har uppmärksammats att jag är väldigt engagerad i denna fråga har många människor kontaktat mig. Det är oroliga föräldrar. Det är personer som använder eller har använt MDPV. Det är oroliga lärare. Det är medicinsk personal. Alla beskriver de en fruktansvärd drog.

Jag har vid flera tillfällen varit med polisen ute på fältet i Västerås för att lära mig mer om deras arbete. Jag har också varit med ute med Gatulangningsgruppen, som jobbar enbart mot narkotika. Tyvärri, måste jag säga, har polisen väldigt stora kunskaper om MDPV. Tidigare kom man oftast i kontakt med amfetamin, men nu är det nästan bara MDPV som finns i Västerås.

Efter flera domar i Högsta domstolen har nu straffen för flera narkotikabrott kraftigt sänkts. Det beror delvis på att Högsta domstolen gör nya farlighetsbedömningar av droger. Högsta domstolen bedömer att MDPV ska jämföras med amfetamin, trots att experter hävdar att MDPV är upp till tio gånger starkare än amfetamin och att MDPV ger helt andra effekter. Polisen i Västerås ser också starka kopplingar mellan den ökande användningen av MDPV och domarna i Högsta domstolen.

Jag är inte nöjd med det svar jag får av statsrådet Maria Larsson. Jag känner att regeringen borde göra mer än att sitta och vänta på att fler fall prövas i Högsta domstolen. Mina sista frågor, som handlar om farlighetsbedömning, kommenterar Maria Larsson inte alls i sitt svar. Jag vill därför fråga statsrådet: Tycker Maria Larsson att det är rimligt att MDPV jämföras med amfetamin? Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att få till en mer rättvisande och säker farlighetsbedömning av narkotika?

Anf. 17 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag tackar Anna Wallén för en viktig interpellation och statsrådet för ett bra svar.

Jag ska gärna säga att jag inte är någon expert på just drogen MDPV, men den är en del av det samhälle vi har där man ofta får en idealiserad bild av narkotika.

Herr talman! Kenta och Stoffe finns inte mer. De var idoler på 70-talet, men de dukade under för det samhälle som idealiserade bruket av narkotika. Jag tror för min del att det är väldigt viktigt att vi här i Sveriges riksdag med jämna mellanrum diskuterar och bildar opinion mot detta. Jag vill tacka också Lars Lilja från Socialdemokraterna i Umeå som har varit väldigt aktiv i dessa sammanhang men som dess värre, på grund av väljarna, inte finns i kammaren just nu.

Det missbruk olika narkotikapreparat för med sig blir förr eller senare en personlig katastrof för användaren. Det är också alltid en social katastrof för de familjer som drabbas av det, och det får väldigt många konsekvenser för många andra i samhället. Det för med sig häleri, stöder och många andra saker utöver det vi ser i sjukvården, där vi måste ta hand om dem.

Jag skulle i detta inlägg vilja fokusera på en sak vi diskuterar alldeles för lite i samband med narkotikabruket, och det är de ekonomiska krafter som finns bakom och som driver fram olika preparat. Vi har till exempel sett att det även på högsta internationella nivå, i de olympiska spelen, förekommer olika former av preparat där man försöker dölja att det är konstlade människor som deltar. Det finns ekonomiska och andra krafter bakom.

Om det är en sak vi behöver öka insatserna kraftfullt för att göra är det att störa och angripa de ekonomiska krafter som finns bakom narkotikaförsäljningen till ungdomar och andra. Jag skulle gärna vilja höra vad statsrådet säger och har för förslag och tankar på detta område. Vi har nämligen sett att den organiserade brottsligheten här i landet har störts väldigt bra av en samverkan mellan polisen, tullen, Skatteverket och så vidare. Jag tror att det är samma sak här: Man måste ha kraftfulla insatser för att få ned narkotikaförbrukningen och narkotikaförsäljningen. Då måste man störa de ekonomiska krafterna som finns bakom.

Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja tacka interpellanten för att hon lyfter upp det här ämnet. Vi behöver vara många som slår följe i kampen mot den legaliseringsdebatt som, samtidigt som vi står här, pågår i vårt samhälle, de som tycker att narkotika i vissa preparat och i vissa former inte alls ska möta det motstånd som vi har försökt mobilisera under många, många år, oavsett regering. Jag känner mig väldigt glad och styrkt av Anna Walléns interpellation och att vi är många här som verkligen vill ta krafttag mot narkotikan.

Jag har också besökt Västerås. Det är nog ett och ett halvt år sedan ungefär. Jag besökte en kille som satt i häkte för att bland annat ha sålt MDPV. Han hade själv använt det och använde naturligtvis försäljning för att finansiera sitt eget missbruk. Han berättade för mig ungefär de saker som också Anna Wallén rapporterar om i sitt inlägg. Det var det starkaste beroendeframkallande som han någonsin hade testat. Suget är så starkt att det är fullständigt omöjligt att både välja något annat och att avhålla sig. Jag ser samma risker som Anna Wallén ser.

Jag är glad åt den lokala och regionala mobilisering som Västerås nu visar. Den är nödvändig så att vi också får upp skolan och föräldrarna på banan till att diskutera med ungdomarna för att kunskapen om farligheten ska nå ut i alla led. Vår länssamordnare i Västerås, som avlönas med statliga medel, kan vara den där spindeln som kan bygga upp verksamheten, få ut nödvändig kunskap och bistå i planerandet av olika aktiviteter.

MDPV är narkotikaklassat sedan 2010, så tull och polis har full möjlighet att ingripa. Men vi ska vara medvetna om att utmaningarna är större än någonsin på narkotikaområdet. Väldigt mycket säljs via internet. Posten är förmedlare av väldigt mycket narkotika. Och även om tull

och polis har fått möjlighet att ingripa mot ännu icke narkotikaklassade produkter är det väldigt mycket som distribueras med hjälp av postverk och andra distributörer.

Detta är en ny utmaning, en stor utmaning. Det gör att vi måste hitta nya vägar. Det är därför som vi har gett polis och tull möjlighet att ingripa också utan narkotikaklassning. Det är därför som vi har skyndat på klassificeringsprocessen. Men vi behöver också, för att hålla stånd mot det här, massor av människor som engagerar sig på precis samma sätt som Anna Wallén, som deltar i den lokala debatten, i den regionala debatten och hjälper till med mobiliseringen lokalt.

Från regeringens sida har vi definierat narkotikabekämpningen som en av de viktigaste sakerna i det kommande årets strategi. Vi har, som jag berättade tidigare, 260 miljoner kronor årligen för ett preventivt arbete och för att förbättra kunskapen också om vård och behandling. Vi ser att inte minst cannabis breder ut sig över hela Sverige. Där sätter vi in en särskild kampanj de närmaste åren.

Gunnar Andréns fråga får jag återkomma till i nästa inlägg.

Anf. 19 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Jag skulle vilja understryka det som Maria Larsson säger när det handlar om den viktiga lokala mobiliseringen och det arbete som sker i Västerås och Västmanland, som är oerhört bra och kraftfullt. Jag tror att det också kan förhindra att fler människor provar MDPV. Det är engagemang från polisens håll, från skolan, föräldrar, ungdomar, kommunen och socialtjänsten. En liten bit försöker också vi politiker bidra med att lyfta fram den här viktiga debatten.

En fråga som jag ställer i min interpellation handlar också om farlighetsbedömning av droger. Jag skulle gärna vilja att Maria Larsson kommenterar den. Framför allt är det så att man efter domarna i Högsta domstolen gör en annan farlighetsbedömning av MDPV och jämför drogen med amfetamin, vilket många experter hävdar är helt felaktigt. Och MDPV är mycket, mycket starkare. Jag skulle vilja ha en kommentar till vad man kan göra åt det.

I de narkotikadomar som har kommit nu i Högsta domstolen vill man nyansera narkotikadomarna mycket mer än tidigare. Det ska inte vara bara mängden som avgör straffet. Tidigare innebar 200 gram amfetamin ofta en viss typ av straff, men nu vill man se om det är för enskilt bruk eller om man ska sälja det vidare till andra, och det kan jag tycka är bra. Men den största insatsen mot droger är att hindra att nya personer börjar använda droger, framför allt att nya unga personer börjar använda droger.

Hur får människor då fatt i droger? Är det genom den organiserade narkotikahandeln? Det är oftast inte så i inledningsskedet, utan det man får berättat för sig är att människor ofta får narkotika från en person som finns i deras närhet, som de har ett visst förtroende för. På så sätt hindrar inte HD:s syn att enskilt bruk av narkotika ska straffas mildare att nya personer introduceras för droger.

Efter domarna i Högsta domstolen listar också riksåklagaren omständigheter som talar för mildare straff. En sådan omständighet är att det inte ska finnas något vinstintresse. Men även på den punkten hindrar det inte att nya människor introduceras för narkotika.

Numera krävs en mycket större mängd narkotika för att dömas för ett brott av normalgraden eller för ett grövre narkotikabrott. Och de tabeller som man tidigare har använt ska inte längre gälla. Men i vissa fall är det svårt att se andra omständigheter utifrån vilka man ska döma som inte handlar om art eller mängd. I det här fallet är det fortfarande tabeller som gäller. Man har bara justerat mängden uppåt, vilket jag ser som ett jättestort problem. I praktiken innebär det att gränsen mellan normalbrott och grovt narkotikabrott har fördubblats. I vissa fall har det till och med tiodubblats för vissa typer av preparat.

Utöver de frågor som jag tidigare har ställt till Maria Larsson skulle jag vilja fråga om hon tycker att det är rimligt att mängden narkotika för normalbrott och grovt brott kraftigt förskjutits uppåt.

Anf. 20 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att Högsta domstolen i ett flertal domar sedan juni förra året har ändrat praxis när det gäller frågan om hur straff ska bestämmas i narkotikamål. Tidigare har man dömt utifrån mängd och preparat, och det har varit det enda utslagsgivande. Man säger att det här egentligen är den enda typ av brott där man är så enkelspårig och bara tittar på detta. I alla andra typer av brottmål tar man hänsyn till andra relevanta omständigheter och bestämmer straffnivån utifrån dessa. Det kan handla om att det har skett, precis som Anna Wallén säger, med vinstintresse, att det har varit organiserad brottslighet och så vidare – faktorer som också ska vägas in.

En sak som också påverkar straffvärdet är farligheten. När det gäller farligheten är inte jag rätt person att bedöma den. Det ligger inte inom min kompetens, utan där måste vi lita på våra kunskapsbärande myndigheter, och här kommer det nya forskningsrön hela tiden.

Jag har, precis som Anna Wallén, hört berättelser från dem som använt MDPV och vad de säger om drogen i sig, vilket ju får en att dra vissa slutsatser. Men den kompetensen besitter inte jag, utan där måste jag förlita mig på forskningen och på våra kunskapsmyndigheter.

När det gäller Högsta domstolens utfall här har de i flera av sina domar sänkt straffen, men i några fall har straffen skärpts. Så det har varit både och när man har gjort den mer sammanvägda bedömningen. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd för ytterligare ett antal narkotikaärenden som man kommer att behandla under den närmaste tiden, så rättsutvecklingen pågår fortfarande. Det är därför som jag verkligen välkomnar den här debatten just nu. Den är ett viktigt inslag, men vi måste fortsätta följa frågan och se vart rättsutvecklingen styr. Eftersom det är fler fall som kommer att prövas framöver vill vi avvakta och se var de slutligen landar.

Sedan är det naturligtvis så att den lokala opinionsbildningen spelar en otroligt stor roll, och att hålla i den möjliggör den största förändringen. Vi kan göra mycket med lagar, och vi kan göra mycket med polisens insatser, och de är nödvändiga. Men har man inte den lokala opinionen och en kraftfull mobilisering där kan också lagar, polisens och tullens insatser stå sig ganska slätt. Det här i förening kan också skapa en förändring i Västerås.

Jag är väldigt glad att Anna Wallén uppmärksammar det här problemet.

Prot. 2011/12:138
23 augusti

Anf. 21 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Ofta säger polisen att det är väldigt svårt att bevisa vilket syftet är med beslagtagen narkotika, om det är för enskilt bruk eller inte. Därför blir det ännu mer problematiskt.

Samtidigt som vi talar om att man ska gå ifrån att döma enbart utifrån mängd är det ett faktum att de tabeller man tidigare använde fortfarande finns kvar i ganska många fall och att mängden har justerats kraftigt uppåt. Det är ett bekymmer.

Vi diskuterar hur viktigt det är att föra en debatt om narkotika och att hindra att nya personer börjar använda narkotika, men dessa domar i Högsta domstolen sänder helt andra signaler.

Många menar att Sverige börjar bli mer drogliberalt, men jag tror inte att vare sig jag eller statsrådet vill åt det hållet. Det är dock de signaler som sänds.

Hur ser statsrådet på detta?

Jag ska åter säga något om situationen i Västerås. Det är känt att MDPV finns i stor omfattning i Västerås och att det är en farlig drog. Trots det kommer flera unga västeråsare att pröva MDPV för första gången i helgen.

De unga som jag har frågat varför de prövar drogen fast den är farlig har svarat att de inte tror att de kommer att drabbas av psykoser och annat som händer. Jag frågar också alltid ungdomarna om de vet vart de ska vända sig om de vill pröva droger. Hittills har ingen av de unga jag mött sagt att de inte vet hur de ska få tag på droger. Vi har alltså en stor utmaning framför oss.

Jag avslutar med att tacka statsrådet för svaret på min interpellation och för en bra debatt.

Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Ja, domarna kan ha en viss betydelse för hur många ungdomar som testar och prövar. Störst betydelse för hur många ungdomar som prövar narkotika har dock det preventionsarbete som vi gör från regeringens sida tillsammans med lokala och regionala företrädare.

Vi vet hur betydelsefullt och viktigt det är, och det är en av anledningarna till att länsamordnarna finns och är avlönade med statliga medel. De ska kunna bygga den regionala och lokala mobiliseringen överallt.

Det handlar om utmaningar av ett slag som vi aldrig tidigare har haft att hantera eftersom internetmarknaden som når in i vartenda hem i dag öppnar helt nya möjligheter. Tillgängligheten är ett faktum, och det betyder att preventionsarbetet blir centralt för hur vi sedan lyckas.

I ett internationellt perspektiv prövar och testar fortfarande svenska ungdomar narkotika i mindre omfattning än i de flesta andra länder. Men med den marknad och tillgänglighet som finns är jag inte säker på att dessa siffror kommer att stå sig.

De kommer inte att stå sig om vi inte har den regionala och lokala mobiliseringen, ständigt pågående som en diskussion i våra skolor, på

Svar på
interpellationer

våra fritidsgårdar och överallt där ungdomar samlas men också träffar vuxna.

Det här är vårt gemensamma medskick från debatten.

MDPV är narkotikaklassat och redan innanför hägnet av droger som inte får användas. Den är förbjuden, och vi tillåter inte att man använder narkotika i vårt land.

När förbudet mot innehav för eget bruk nu ifrågasätts är det viktigt att Anna Wallén och jag tillsammans står upp i debatten och säger: Det är klart att vi ska fortsätta ha det.

Vår restriktiva narkotikapolitik har hittills gagnat oss väl, och att vi är åtminstone två som kommer att fortsätta driva den har jag förstått av Anna Walléns inlägg. Tack för interpellationen och debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2011/12:430 om regeringens utnämningsspolitik

Anf. 23 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har mot bakgrund av svar jag lämnade i Aftonbladet den 4 juli frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder angående regeringens nuvarande utnämningsspolitik.

Låt mig inleda med den genomgripande reformering som påbörjades i och med regeringsskiftet 2006. Fram till dess gällde en ordning där befintliga vakanser bland myndighetschefer över huvud taget inte annonserades ut. Möjligheterna för riksdagen att utöva sin kontrollmakt var av det skälet mycket kringskurna då det aldrig prövades om det kunde finnas ytterligare kandidater till de viktiga uppdragen som myndighetschef.

Numera gäller en ordning som bygger på att samtliga rekryteringar inleds genom att en kravprofil tas fram. Kravprofilen är en gedigen produkt som anger vilka krav och meriter som ska gälla i den aktuella rekryteringen. Därefter vidtar själva rekryteringen som normalt innebär att regeringen annonserar efter kandidater. Departementen tar därefter själva, eller i samarbete med ett externt rekryteringsstöd, ansvar för den operativa fasen av rekryteringen avseende gallring, utvärdering, intervjuer och, i förekommande fall, urvalstester.

Utfallet av den reformerade utnämningsspolitiken är entydigt. Urvalet har breddats avsevärt, och betydligt fler personer med erfarenhet från andra arbetsmarknadssektorer har rekryterats jämfört med tidigare. Till detta ska läggas att andelen kvinnor bland myndighetscheferna sedan 2006 ökat med mer än 25 procent. För närvarande är ca 46 procent av myndighetscheferna kvinnor.

Sedan 2006 har regeringen rekryterat 199 myndighetschefer. Trots att reformeringen inte kunde göras över en natt är jag nöjd över att kunna konstatera att inte mindre än två tredjedelar av dessa rekryteringar har föregåtts av en intresseannonsering. Det är en siffra som kan tyckas vara blygsam men som måste sättas in i perspektivet att regeringens självpåtagna mål om annonsering togs i september 2007.

Hittills i år har regeringen rekryterat 19 chefer. Av dessa är fyra landshövdingar och en säkerhetspolischef. De sistnämnda rekryteringar-

na omfattas inte av kravet på annonsering – något som redovisades utförligt i regeringens skrivelse 2009/10:43 *Utnämningsspolitiken*.

Under såväl 2010 som 2011 har andelen befattningar som annonserats ut uppgått till ca 85 procent.

Slutligen: Jag är övergripande ansvarig för hela regeringens utnämningsspolitik, samtidigt som jag är direkt ansvarig för länsstyrelserna. Här kan jag konstatera att regeringen under det senaste året anställt två socialdemokrater, en moderat, en folkpartist, en centerpartist och en person utan partipolitisk bakgrund till uppdraget att vara landshövding.

Jag avser att fortsätta utveckla och försvara de reformer som gjorts för att åstadkomma en rekryteringsprocess som vilar på principerna om öppenhet, spårbarhet och förutsägbarhet. Jag kan tryggt försäkra Eva-Lena Jansson om att den tid då partibok avgjorde vilka som skulle få viktiga uppdrag som myndighetschef är förbi. Däremot välkomnar jag personer som rör sig mellan olika sektorer och uppdrag och därmed utvecklar sig själva på ett sätt som kan leda till att de bedöms som lämpliga för att leda en statlig myndighet.

Anf. 24 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Bakgrunden till min interpellation är bland annat den artikel i Aftonbladet som tar upp regeringens utnämningsspolitik. Här konstateras att det som regeringen sagt tidigare, och när man var i opposition, inte riktigt stämmer med det utfall vi kan se. Stefan Attefall svarar i medierna att det nog är en slump att det hade blivit så många från de borgerliga partierna, att det kan variera från år till år och att det mest beror på att det är alliansföreträdare som lämnat sina ämbeten och ersatts av andra.

Betyder det att en centerpartistisk generaldirektör ska ersättas med en centerpartistisk generaldirektör? Så kan man nämligen tolka Stefan Attefall.

Detta är alltså bakgrunden till min interpellation. Jag ska också tacka statsrådet för svaret.

Elisabet Falemo, Centerpartiet, var tidigare statssekreterare och är i dag generaldirektör för Elsäkerhetsverket. Gustaf Lind var tidigare statssekreterare hos Fredrik Reinfeldt och är i dag ambassadör. Nicola Clase, Moderaterna, var tidigare statssekreterare hos Fredrik Reinfeldt och är i dag ambassadör. Mikael Odenberg, Moderaterna, var tidigare försvarsminister och är i dag generaldirektör för Svenska kraftnät. Urban Karlström, Kristdemokraterna, var tidigare statssekreterare hos Mats Odell och är nu ordförande i AP-fond och generaldirektör. Ebba Lindsö var kristdemokratisk kandidat till olika uppdrag och är nu ordförande i AP-fond. Ingemar Hansson var tidigare statssekreterare hos Anders Borg och är numera generaldirektör för Skatteverket. Åsa-Britt Karlsson var tidigare centerpartistisk statssekreterare och är numera generaldirektör för Statens geotekniska institut.

Det var en något förkortad lista; jag har inte fått med alla namn.

Stefan Attefall svarar att det sker utannonsering. Vi vet dock att allt inte utannonseras, och man kan ibland undra om utannonseringen bara är ett spel för gallerierna. Till exempel gäller det direktören för Banverket, Mino Akhtarzand. Hon lämnade in sin ansökan tre dagar innan hon blev

generaldirektör för Banverket. Hon är en av de opolitiska som regeringen utsett till ny landshövding.

När man tittar på olika tillsättningar blir man förvånad. Den öppenhet och transparens som den här regeringen vill ge sken av tycker jag inte stämmer.

I vilka avseenden menar Stefan Attefall att den här regeringens utnämningsspolitik skiljer sig från den tidigare socialdemokratiska regeringens? När man gick till val 2006 kallade Maud Olofsson generaldirektörer för korrumperade och Göran Hägglund utlovade att man skulle avsätta generaldirektörer; två generaldirektörer fick lämna sina uppdrag och placerades på Regeringskansliet.

Min fråga till Stefan Attefall är: Vad är det som särskiljer den här regeringens utnämningsspolitik, förutom att man verkar peta personer som är kompetenta men som inte får vara kvar för att de är socialdemokrater?

Anf. 25 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vill först kommentera uttalandet i Aftonbladet. Det är ju inte så att man alltid upplever att kvällstidningarna ger en heltäckande beskrivning av vad man vill säga; det kanske är veckans understatement. Frågan gällde specifikt de landshövdingeutnämningar som hade varit på senare tid. Dagen efter utsåg vi Sven-Erik Österberg till landshövding i Norrbotten, men det kunde jag inte säga till Aftonbladet. Min kommentar gällde alltså att det kanske var lite fler människor med alliansbakgrund.

Vi har en ganska god balans i landshövdingekretsen. Nästan hälften av landshövdingarna har ingen partipolitisk bakgrund, och det är en ganska god blandning av partipolitiska företrädare. Det är en bra balans. Dessutom är det bra landshövdingar som har utsetts som passar bra för de län och uppgifter de har.

Jag ska beskriva processen. Jag har försökt göra det i mitt svar, men jag tror att jag måste upprepa det. Det är en konsekvens, tydlighet och spårbarhet i processen nu som inte fanns före valet 2006. Vi annonserar ut tjänsterna. Undantag är just landshövdingar eftersom vi vet att erfarenhet från den politiska världen är viktig. Vi har också undantag för ÖB, säkerhetspolischef och den typen av befattningar där man vet att tjänsterna rekryteras från en mycket begränsad grupp människor. Det blir bara ett spel för gallerierna om man skulle använda annonseringsmetoden. I övrigt annonseras tjänsterna ut. Det gjordes i stort sett aldrig före valet 2006. Det finns några enstaka undantag av vissa praktiska skäl.

Det finns också kravprofiler för alla tjänster. Det innebär att det finns en möjlighet för konstitutionsutskottet och andra att granska vilka som har sökt och vilka namn som har förekommit. Man kan se underlagen och om de som har bäst meriter har varit med i slutspurten och därmed varit underlag för det slutliga anställningsbeslutet. Förut fanns det ingen möjlighet för konstitutionsutskottet och andra att granska utnämningssprocessen.

Vi använder i högre grad hjälp utifrån, som konsulter, för att få en professionell rekrytering. Det innebär inte att det bara är de som aktivt söker en tjänst som kan komma i fråga utan också personer som rekryteringsföretag och andra fångar upp och för in i processen. Alla namn värderas mot varandra, och så småningom fattar regeringen ett beslut som

man självklart står för men som också kan analyseras och värderas i efterhand.

Det är en dramatisk skillnad mot hur det fungerade före valet 2006. Jag var själv med och kollade upp utnämningarna året före valet 2006. En enda kravprofil togs fram på de utnämningarna. Det var en hög grad av partipolitiska utnämningar. Tendensen sedan valet 2006 är att det är fler människor som inte har partipolitisk bakgrund som är myndighetschefer. Det är också fler kvinnor. Det är svårt att formellt mäta, men vårt intryck är att det är fler människor med annan etnisk bakgrund än den svenska. Det är också fler människor med annan bakgrund än offentlig verksamhet. Jag tror att det berikar statsförvaltningen.

Det är en helt annan utnämningsprocess. Om man tittar på hur utnämningarna har skett ser man att det övervägande är människor utan partipolitisk bakgrund som utses. Det är också en rad kompetenta och duktiga människor från olika politiska läger. Jag kan försäkra Eva-Lena Jansson att jag i generaldirektörskretsen träffar på ett otal socialdemokrater – duktiga människor som jag är glad finns i statens tjänst.

Anf. 26 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Min kritik riktar sig inte i huvudsak mot de personer som regeringen har utsett utan mot det hyckleri som vi ser från regeringen. Man har sagt att man ska göra på ett sätt, men gör något helt annat.

Jag ska ge ett exempel: tillsättningen av generaldirektören för Tillväxtverket.

År 2008 kommer ansökningarna in ända fram till den 16 juni. Först den 26 november kommer en ansökan från Christina Lugnet. Kravprofilen inregistreras den 27 november – dagen efter Christina Lugnets ansökan. I handlingarna från Näringsdepartementet finns det en promemoria som är daterad den 20 november. Då skriver man en promemoria om anställning av Christina Lugnet som generaldirektör och chef för Tillväxtverket. Det är sex dagar innan hennes ansökan har kommit in. Är det inte häpnadsväckande att man på Näringsdepartementet vet att man ska tillsätta en person som inte ens har lämnat in sin ansökan?

Detta kallar regeringen transparent och förutsägbart. Man säger att spårbarheten finns. Man kan se att Christina Lugnet fanns som riksdagskandidat för Centerpartiet; det kanske också spelade in. Nu kan vi konstatera att Christina Lugnet inte längre är generaldirektör eftersom Tillväxtverket verkar satsa mer på tillväxt inom restaurangbranschen än på nya företag.

Herr talman! Jag skulle vilja veta varför Stefan Attefall verkar vara så nöjd med sin utnämningsspolitik när vi uppenbarligen inte kan se den spårbarhet och transparens som regeringen har sagt ska finnas.

Anf. 27 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag är ansvarig för de generella riktlinjerna för utnämningsspolitiken. Varje enskilt statsråd måste ta ansvar för sina utnämningar.

Vi kan titta på exemplet med Christina Lugnet. Så mycket dokumentation som den som Eva-Lena Jansson talar om fanns ju inte tidigare i utnämningssärendena. Det här är ett utmärkt fall för konstitutionsutskot-

tet att granska. Poängen med dagens utnämningsspolitik är att det går att granska och följa upp utnämningarna.

Det är inte enbart personer som formellt skickar in en ansökan som är möjliga att anställa. Vi kopplar ofta in rekryteringsföretag som gör sina egna skanningar av lämpliga kandidater. De får fram namn som de tittar närmare på och kommer så småningom med förslag. Det är mycket möjligt att det är därför som detta namn kom med. Jag kan inte det enskilda fallet; det var före min tid som statsråd.

Fallet med Christina Lugnet visar också att regeringen vidtar åtgärder när man bedömer att det inte längre fungerar och när det inte finns förtroende för myndighetschefen. Det är i dag rekordfå generaldirektörer i Regeringskansliet jämfört med tidigare. Det kan också vara en indikation på att utnämningssprocessen fungerar hyfsat bra.

Den dokumentation och den konsekvens som finns i sättet att arbeta skiljer sig avsevärt från tiden före 2006. Man kan alltid diskutera enskilda personer. En person kanske hade ett uppdrag för ett parti för länge sedan. Det ser jag inte som vare sig en merit eller som något som diskvalificerar. Det intressanta är om personen är lämplig för uppdraget. Varje statsråd är ansvarigt för rekryteringsprocesserna för sina myndigheter.

Under 2011 och 2012 – fram till sommaren – har vi utsett 49 chefer i staten. Bara elva av dem har, såvitt jag kan se, någon som helst partipolitisk bakgrund. Det är en liten övervikt för människor med någon typ av alliansbakgrund, men det finns också många socialdemokrater i gruppen. Det är alltså bara en femtedel som har en partipolitisk bakgrund.

Säkert finns det bland alla på den här långa listan någon som har suttit i en nämnd för något parti någonstans som jag inte har en aning om. Men jag kan se vilka som har en tydlig partipolitisk bakgrund – vilka som exempelvis har varit statssekreterare eller har haft tydliga partipolitiska uppdrag.

Det är en liten andel som har partipolitisk bakgrund, och jag vill påstå att det inom många uppdrag är en merit. Särskilt när det gäller landshövdingeämbetet vill jag påstå att om man har partipolitisk bakgrund, exempelvis från riksdagen eller Regeringskansliet, är det en merit när man tillträder tjänsten som landshövding. Tjänsten värderas också utifrån det.

Jag vill inte påstå att allt är perfekt. Jag vill påstå att vi har en helt annan och mycket bättre och lättare process att spåra, diskutera, utvärdera. Vi har även fått en större blandning bland statliga chefer. Den processen kommer jag att jobba vidare med, och jag tar gärna emot konkreta idéer om hur man kan utveckla den processen. Däremot kommer jag aldrig att medverka till att vi återgår till den ordning som var före valet 2006.

Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Under valrörelsen 2006 utmålade centerledaren i ett uttalande Sverige som korruperat. Hon sade: Det är inte bara ett socialdemokratiskt parti som styr landet utan en maktapparat. Vi ser också en socialdemokrati som använder hela statsapparaten för att ge förläningar till dem som har partibok. I andra länder skulle det kallas korruption.

Det var ett mycket allvarligt uttalande. Tänk om jag skulle göra samma typ av uttalande utifrån den lista jag redovisade tidigare. Det skulle jag aldrig få för mig att göra. Här försöker vi titta på om personer har varit kompetenta eller inte. Jag är rädd för att regeringen säger sig

agera på ett sätt men sedan gör någonting helt annat. Man vaskar tydligen fram personer nästan i lönnedom via konsulter som har sekretess, såsom fallet var med generaldirektören för Banverket, Minoo Akhtarzand, som lämnade in sin ansökan på måndagen och blev tillsatt av regeringen på torsdagen för att bli generaldirektör för Banverket. Då anlätades ett konsultföretag som hade sekretessavtal. Var fanns spårbarheten i det?

Man kallade den tidigare Amschefen för socialdemokratisk valarbetare. I går såg vi hur generaldirektören för Arbetsförmedlingen skrev ett svar till den politiska oppositionen när det handlade om en debatt mellan den politiska oppositionen och arbetsmarknadsministern. Det är häpnadsväckande.

Vi har sett tre generaldirektörer skriva debattartiklar med ansvarig minister. Vi har alltså en stat och en politik som börjar sammanblandas på ett sätt som jag inte har sett tidigare, och jag tycker att det är häpnadsväckande. Titta, Stefan Attefall, på hur många debattartiklar man skrivit tillsammans med tidigare generaldirektörer. Och titta framför allt på hur det kan komma sig att Christina Lugnet blev utsedd redan den 20 november när hon inte ens hade skickat in sin ansökan till Regeringskansliet. Var det en centerpartistisk partibok som fick fälla avgörandet?

Anf. 29 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är viktigt att komma ihåg att vi av vissa mycket bestämda skäl på senare år skaffat oss en lagstiftning som innebär att man nu kan söka en statlig chefstjänst, som generaldirektör, och få sina ansökningshandlingar sekretessbelagda tills man kommer i det läget att man ska bli anställd. Då måste de offentliggöras.

Innan vi hade den lagen tror jag att det fanns en hel del personer som ville ha jobb i staten men inte vågade söka eftersom det genast blev en offentlig handling. Man hade kanske en annan tjänst som innebar att man av olika skäl inte kunde annonsera ut att man sökte sig vidare. Det kan vara en förklaring; jag vet inte hur det är i de enskilda fallen, varför namnen kom in sent i processen.

Rekryteringsföretag kunde alltså fånga upp namn på personer som formellt inte ville söka förrän de visste om de var bland de hetare kandidaterna eller inte. Det har vi nu åtgärdat genom en sekretesslagstiftning. Den innebär att konstitutionsutskottet kan spåra det hela. Jag föreslår att Eva-Lena Jansson anmäler allt som hon upplever vara oegentligt till konstitutionsutskottet. Det verkar vara en sysselsättning som aktiverar många i oppositionen. Gör gärna det så får vi det prövat.

Jag anser att de generella riktlinjerna, de generella reglerna, är av en helt annan karaktär. Jag var med och granskade utnämningsspolitiken före valet 2006. Vi kunde konstatera att vi hade en ganska livlig debatt om dessa frågor. När vi sedan granskade de utnämningar som skett ett år före valet 2006 fanns det, trots den debatt som då pågick, kravprofiler på en enda tjänst och inga utannonseringar. Vi kunde även konstatera att flera av de utsedda som hade partipolitisk hemvist hos Socialdemokraterna fått bättre villkor än andra. Det var en tendens vi såg och uppmärksammade. Vi frågade: Är detta en slump eller vad beror det på?

Jag vill påstå att vi nu har en mycket bättre process. Sedan finns det inga processer som inte kan bli ännu bättre. Jag välkomnar all granskning vi kan få från oberoende aktörer som inte bara ser på enskilda fall utan

tittar på helheten. Då kommer man att upptäcka att vi kommit långt när det gäller att utveckla utnämningsspolitiken i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellationerna 2011/12:437 och 438 om ekonomisk trygghet vid sjukdom

Anf. 30 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att skynda på så att taket i sjukförsäkringen höjs och för att fler ska ha ekonomisk trygghet vid sjukdom. Monica Green har även i en särskild interpellation till finansministern frågat vad denne avser att göra för att öka trovärdigheten i försäkringssystemen och för att stärka den svenska modellen. Denna interpellation har överlämnats till mig eftersom den har bedömts ha ett samband med den interpellation som ställts till mig. Det svar som nu lämnas omfattar därför även den interpellation som ställts till finansministern.

En av de viktigaste frågorna för regeringen när den tillträdde i oktober 2006 var att minska det omfattande utanförskapet från arbetsmarknaden som till stor del bestod av sjukfrånvaro. Den sjukförsäkringsreform som regeringen har genomfört syftar till att underlätta för sjukskrivna att kunna återgå i arbete. Åtgärderna har stor bredd och omfattar såväl ändringar som rör regelverket för sjukskrivningsprocessen, exempelvis tidsgränser för bedömning av arbetsförmåga, som nya samverkans- och stödåtgärder för att underlätta för sjukskrivna att komma tillbaka i arbete.

Sjukförsäkringsreformen har gett resultat. Färre individer blir sjukskrivna och sjukperioderna har blivit kortare. Sjukskrivningsprocessen präglas numera av högre aktivitet, tidigare insatser och tydligare spelregler.

Jag delar Monica Greens uppfattning att medborgarna ska känna tillit till den generella välfärden, där den allmänna sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen är centrala delar. Undersökningar visar att stödet för kollektiv finansiering av socialförsäkringarna har ökat under 2000-talet, liksom den uppgivna viljan att själv betala skatt för angivna välfärdspolitiska ändamål.

90 procent av alla anställda har kollektivavtalade tilläggförsäkringar som ett komplement till det skydd som den allmänna sjukförsäkringen ger. Den modellen har vi haft i Sverige under mycket lång tid. Det finns inga belägg för att dessa kompletterande försäkringar har inneburit att tilliten till den allmänna försäkringen har minskat.

Då Monica Green, som framställt interpellationerna, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Lars Johansson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 31 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Det svenska trygghets-systemet håller inte längre världsklass. Den slutsatsen kan man dra av Joakim Palmes med fleras rapporter som presenterades i somras om det svenska socialförsäkringssystemet i en internationell jämförelse. Det är viktigt att ha det som utgångspunkt för denna debatt.

För oss socialdemokrater har det alltid varit viktigt att hålla fast vid inkomstbortfallsprincipen i sjukförsäkringssystemet. Det var också skälet till att den socialdemokratiska regeringen 2006 höjde taket i sjukförsäkringssystemet till tio basbelopp, något som den borgerliga regeringen så snart den fick chansen efter valet reducerade till sju och ett halvt basbelopp. Det innebär att knappt hälften av alla heltidsarbetande män och en tredjedel av alla heltidsarbetande kvinnor nu befinner sig ovanför detta tak. Det är bakgrunden till denna interpellationsdebatt.

I svaret försöker statsrådet blanda bort korten genom att tala om kompletterande försäkringar som var och en kan betala till och som bekostas av, eller belastar, den egna lönekostnaden. Försäkringsbolagen har härigenom fått en varm anhängare i Reinfeldts regering.

Men inkomstbortfallsprincipen handlar om så mycket mer. Den handlar nämligen om att den ska omfatta alla oavsett vilket jobb man har. Den gör ingen skillnad på om man har ett slitigt jobb där arbetsmiljön är bullrig, smutsig och med många tunga lyft eller om man sitter i ett luftkonditionerat kontor på dagtid. Inkomstbortfallsprincipen gör heller ingen skillnad på om du har låg, medel eller hög lön. Alla får samma procent av sin lön vid sjukdom enligt det beslut riksdagen fattat.

Det som nu hänt är att vi ser en tydlig förändring av denna princip. Jag ska ge några konkreta exempel för att tydligt åskådliggöra detta. Arbetsgivaren betalar i dag 5,02 procent i avgift för sjukförsäkringen. För en inkomsttagare med en inkomst på 20 000 i månaden betalar arbetsgivaren 12 048 kronor per år. För en inkomsttagare med 40 000 i månaden betalar arbetsgivaren 24 096 årligen. För den som har en inkomst på 60 000 kronor i månaden betalar arbetsgivaren 36 144 kronor årligen i avgift. Det innebär att det sker en form av utjämning i systemet. För dem med höga inkomster betalar man en större avgift än för människor med lägre inkomst.

Men för att det ska finnas förståelse bland löntagare med högre inkomster och för att man ska kunna ha legitimitet för systemet måste sjukförsäkringssystemets tak ligga betydligt högre än vad det gör i dag. När de inte kan utnyttja det utan i stället tvingas att betala extra avgifter till privata försäkringar eller genom avtal avstå löneutrymme för försäkringar minskar legitimiteten för hela sjukförsäkringssystemet. Det är det som är den allvarliga frågan.

Varför är det så viktigt att frånga inkomstbortfallsprincipen, ministern?

Anf. 32 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! De samlade interpellationerna berör huvudsakligen två frågor: taken i sjukförsäkringarna och trovärdigheten i försäkringssystemen. Låt mig börja med det sistnämnda, herr talman, och även tacka ministern för svaret, där det tydligt framgår vad som har hänt, nämligen att undersökningar visat att stödet för kollektiv finansiering av socialför-

säkringarna ökat, vilket bland annat är en konsekvens av den åtgärd som alliansregeringen vidtog vid tillträdet 2006.

Vi måste dock komma ihåg hur det såg ut under den sista perioden för ministären Göran Persson. År 2002 hade vi all time high. Varje dag gick ungefär 140 människor i förtidspension. Vi hade 550 000 långtids-sjukskrivna. Vi hade dubbelt så många sjukskrivna som jämförbara länder. De var sjukskrivna dubbelt så länge.

Det var inte så att Göran Persson bortsåg från detta. Man skrev faktiskt in i dåvarande budgetproposition att detta måste åtgärdas, vilket man också försökte göra på olika sätt. Dåvarande generaldirektör för det som i dag heter Försäkringskassan, Anna Hedborg, tidigare socialförsäkringsminister, gjorde en utredning som landade på Göran Perssons bord våren 2006.

Den sjukförsäkringsreform som genomförts av alliansregeringen sedan vi övertog regeringsmakten hösten 2006 bygger i allt väsentligt på Anna Hedborgs kloka råd och besked. Jag vill nog påstå att den var något mer generös än vad hon egentligen från början hade tänkt sig. Vi gjorde dessutom i förra budgetpropositionen justeringar, som trädde i kraft den 1 januari 2012, för att hitta eventuella fel som lett till att folk hamnat mellan stolarna.

Herr talman! Genom att vi nu har fått ned sjukskrivningstalen till tal som ligger nära dem i jämförbara länder i Europa vill jag påstå att vi har ett mycket sundare, friskare och uthålligare system, som därmed också har vunnit den legitimitet som statsrådet mycket riktigt påvisar genom de undersökningar han refererar till i sitt svar. Detta, herr talman, är det enda sättet att långsiktigt bygga en trovärdighet och en skattefinansieringsvilja för att värna de solidariska finansieringssystem som vi är brett överens om i den här kammaren. Hade man inte gjort detta utan låtit sjukförsäkringen i mångt och mycket fungera som en arbetsmarknadsåtgärd i vissa regioner i Sverige hade man inte heller kunnat behålla legitimiteten. Det är det allra viktigaste.

Över till den andra frågan, om taket i sjukförsäkringen! Lars Johansson, som svarar på interpellationen i stället för Monica Green, binder fast sig vid inkomstbortfallsprincipen och gör gällande att detta är en princip som Socialdemokraterna alltid hyllat. Låt mig titta lite på historiken!

Om jag inte missminner mig var det så att ministären Ingvar Carlsson 1994 sänkte taken i sjukförsäkringen under parollen "Välfärdstjänster går före transfereringar". Det var väldigt klokt av Ingvar Carlsson att prioritera välfärdstjänster och satsningar till människor med behov av vård, barnomsorg och skola och premiera social rörlighet i stället för att kanske låta dem med högst inkomster få del av höjda tak i sjukförsäkringen. Så resonerade Socialdemokraterna då och sänkte taken. Mycket riktigt höjde man dem 2006, men med tanke på historiken, Lars Johansson, ska vi vara ärliga och säga att detta inte alltid har gällt. Inkomstbortfallsprincipen har uppenbarligen inte alltid gällt för socialdemokratin, som hade makten mellan 1994 och 2006 och under lejonparten av den tiden var beredd att sänka de tak som man nu säger sig vilja höja.

Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det är viktiga interpellationer som Monica Green ställt. Vi möter en försämrad tilltro till trygghetssystemen.

Finn Bengtsson använder citat ganska slarvigt. Jag har träffat Anna Hedborg ett antal gånger. Hon säger ganska brutalt: Säg åt dem där att sluta felcitera mig! De borde läsa vad jag skrivit i stället för att låtsas att jag är någon moderat. Jag är socialdemokrat!

Läs vad Anna Hedborg har skrivit! Om ni gör det kan ni också se vad hon har att säga om vikten av inkomstbortfallsprincipen.

Att Ingvar Carlsson sänkte ersättningarna berodde på det ekonomiska moras som hade blivit kvar efter den borgerliga regering som styrde mellan 1991 och 1994. Det har Finn Bengtsson glömt bort i historieskrivningen. Vi hade en rekordhög arbetslöshet. Man lånade till var fjärde statskrona.

Skillnaden när den borgerliga regeringen tog över 2006 var att man kom till en stabil ekonomi och goda statliga finanser. Man valde att försämra sjukförsäkringen därför att någon var tvungen att betala de skatte-sänkningar man skulle genomföra. Det var Cristina Husmark Pehrsson väldigt tydlig med: Sänkta skatter måste finansieras, och det gör vi genom att sänka ersättningen till dem som är sjuka!

Man hade naturligtvis kunnat välja att höja ersättningen och höja taket i sjukförsäkringen, vilket man inte gjort. Statsrådet som deltar i denna debatt har kritiserat oss för att vi bara vill höja det med ett halvt basbelopp. Men vi vill naturligtvis höja det mer. Vi har en ambition att höja det, till skillnad från den här regeringen, som bara vill sänka skatterna.

När det gäller ersättning för dem som är sjuka är det viktigt att komma ihåg att de människor som varit sjuka inte har blivit friska för att de blivit utförsäkrade. De har blivit fattigare. De som får betala detta är landets kommuner, som får ökade socialbidragskostnader. Även detta glömde Finn Bengtsson i sin historieskrivning. Det är viktigt, herr talman, att hålla sig till historien, *hela* historien.

Anf. 34 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först vill jag tacka för de olika inläggen i debatten. Som flitiga interpellationslyssnare vet tycker jag att det är en otroligt viktig diskussion vi för om den svenska modellen, om dess rötter och traditioner, om dess styrkor och svagheter. Hur väl svarar gårdagens lösningar mot dagens problem? Vi ska inte slänga bort någonting som är värdefullt, men inte heller rigitt vägra förändra sådant som inte längre fungerar. Den diskussionen skulle jag vilja att vi förde oftare på ett seriöst sätt.

Man måste nästan backa till 1913 för att förstå detta. Då kom den första riktigt generella svenska sociallagstiftningen. År 1916 kom den första sociallagstiftningen med inkomstförsäkring. Från den tiden och framåt har vi haft inkomstbortfallsförsäkringar i varierande grad.

En viktig poäng – om man vill ha en seriös debatt, ska jag lägga till – är att detta aldrig har varit obegränsat. Försäkringarna har aldrig sträckt sig obegränsat upp i inkomsterna. Självklart var det lättare på en tid när väldigt mycket färre hade höga inkomster än i dag att täcka fler. Men det har aldrig varit den svenska modellens avsikt att stå för täckning av samtliga inkomster.

Man kan diskutera var gränsen bör gå. Det är en helt legitim diskussion. Jag moraliserar inte alls över Socialdemokraternas dramatiska höjning från sju och ett halvt basbelopp till åtta. Det är en ren prioritering om man tycker att budgetpengar ska läggas här och nu. Det blir mycket

spännande att se i de kommande budgetförslagen hur mycket pengar Socialdemokraterna vill lägga bakom sin yviga retorik om dramatiska förändringar, där alla i stort sett ska få 100 procent av sina inkomster täckta. Detta är en legitim ståndpunkt. Men det är inte legitimt att i ord låtsas att man gör saker och ting som man inte avser att följa upp med riktiga pengar.

Det andra jag noterar är att socialdemokrater i interpellation efter interpellation ifrågasätter legitimiteten i den svenska modellen. På enkel svenska: De fular ut avtalslösta försäkringar som någonting som inte har hemortsrätt i svensk socialpolitik. Det är anmärkningsvärt. På flera områden har de avtalade försäkringarna föregått de offentliga lagstiftade försäkringarna. De är intimt sammanknippade med varandra och har gått hand i hand i framväxten av ett brett skyddsnät som täcker många människor – ibland via lagstiftning och ibland via seriösa förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Om ni antyder att dessa inte är legitima och att de inte är goda och att det handlar om någon allmän privatisering underkänner ni 100 år av svenskt välfärdsbygge. Gör inte det!

Om man vill ha en seriös debatt bör man till detta lägga frågan om reallöneinkomsternas utveckling. Det är klart att det från 1970 till 1990 var en ganska enkel sak att ha en oförändrad andel inom ramen för taket när vi hade närmast 0 procents reallöneutveckling. Det var ingen skillnad mellan inkomstutvecklingen och konsumentprisindex. Mycket få människor skulle i dag säga att det är en olycka att vi de senaste 20 åren har haft god reallönetillväxt. Riktiga reallöneökningar som överstiger inflationen har alltså gynnat många svenskar. Men självfallet tydliggör det också att fler människor hamnar över taken i de prisbasbeloppsrelaterade försäkringarna. Få skulle byta sina reallöneinkomster mot motsatsen.

Till sist måste man också påpeka att det finns en permanent avvägning att göra mellan transfereringar och sociala tjänster. I dagsläget är jag inte beredd att byta ut den avvägningen till förmån för transfereringar till den övre medelklassen i stället för till goda sociala tjänster till många människor.

Anf. 35 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Det intressanta är att Ulf Kristersson helt och hållet går förbi Joakim Palmes rapport om att vi har ett sämre trygghetssystem i dag än tidigare, att vi ligger under OECD:s genomsnitt och att vi inte är världsledande som välfärdsstat. Det är ett konstaterande att det är så.

Man kan också konstatera att Finn Bengtsson hänvisar till Anna Hedborg. Det har i och för sig kommenterats, men jag kan notera att på det särskilda seminarium som SNS höll med anledning av Joakim Palmes rapport var Anna Hedborg rent principiellt helt klar med att inkomstbortfallsprincipen är det som bör gälla för våra sjukförsäkringssystem. Det är också helt i linje med det som jag har sagt.

Sedan kan man ha retorik i detta, men jag tänkte försöka avhålla mig lite grann från det eftersom jag tycker att sakfrågan är så stark i sig. Man kan naturligtvis säga som statsrådet gjorde här alldeles nyss: Jag prioriterar hellre andra saker än att höja taket för medelklassen eller överklassen!

Men det är inte det som är poängen. Alla studier visar nämligen att de som har störst behov av ett bra sjukförsäkringssystem och de som i störst utsträckning använder sig av detta är människor med lägre inkomster, tunga arbeten, dålig arbetsmiljö och liknande. Det är det som gör att de till och från har en större sjukfrånvaro. Människor med högre inkomster, lite mer välbetalda arbeten, bättre arbetsmiljö och så vidare har en lägre utnyttjandegrad av sjukförsäkringssystemet. Vi vet att det är så; det är ingenting som jag har hittat på utan det finns många studier som pekar på det. Därför är kostnaden för att ha taket högre relativt liten i jämförelse med den effekt man får av en högre legitimitet.

Sedan vet också jag att det har funnits avtalsreglerade sjukförsäkringar sedan lång tid tillbaka. Problemet är att dessa kompletterar det nuvarande systemet, men frågan är om det ska fortsätta att få en allt större betydelse. Det är det som är diskussionen när vi håller taket lågt och när taket inte på något sätt följer med löneutvecklingen. Det finns inget tak för avgiftens storlek, så det finns ingen harmonisering. Man kan jämföra med andra system som vi har inom vårt välfärdssamhälle, till exempel sjukvården. Jag betalar kommunalskatt i förhållande till min inkomst, men jag får lika bra sjukvård oavsett om jag är låginkomsttagare eller höginkomsttagare. Det är en viktig princip.

Likadant är det här; jag menar att när man lägger sig på ett så lågt tak som man har gjort när det gäller sjukförsäkringen innebär det att man successivt minskar legitimiteten för sjukförsäkringssystemet som ett generellt välfärdssystem. Det får en allt mindre betydelse för en stor del av befolkningen. Det är det som nu sker. De som är medvetna om situationen – det är inte alla som är det – måste successivt försöka klara sig genom att teckna olika former av privata sjukförsäkringar eller avstå sitt löneutrymme i förhandlingar som gör att de kan få en kollektiv försäkring vid sidan om.

Anf. 36 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Jag ska säga något kort när det gäller trovärdigheten i systemen långsiktigt. Jag vill påstå att alliansregeringen och Anna Hedborg i allt väsentligt har samma uppfattning om hur man ska bevaka och garantera effektiviteten för systemen över tid. Det är därför vi i princip har genomfört hennes förändringar. Därför vill jag också påstå att i det vi har citerat henne har vi gjort det utifrån det hon har uttalat offentligt, antingen i utredningar eller annat. Sedan kan man alltid påstå att detta är ryckt ur sitt sammanhang, och det är alltid en kritik som kan vara riktig. Men där har hon citerats korrekt.

När det gäller takhöjningar är det alldeles riktigt att Anna Hedborg förespråkar inkomstbortfallsprincipen rakt över. Hon delar Lars Johanssons och Socialdemokraternas bedömning att taken borde höjas. Ett argument som förs fram är precis det som vi hörde nu i debatten: Det är få av dem som är lite mer välbetallda som är sjuka, och därför kostar det inte så mycket att överföra dem. Men det ändrar inte det faktum att om man har kollektivavtalade försäkringar, som är en mycket god tradition i den svenska modellen, löser det också ut ett försäkringssystem som blir ganska rimligt att finansiera för parterna.

Och vad är då felet i detta? Är det fortsatt så att parterna ska förbjudas denna möjlighet genom att staten tar över ansvaret? Har man inte

denna förhandlingsfrihet? Nu finns den parlamentariska socialförsäkringsutredningen som arbetar. Så snart som i morgon ska vi ha ett möte där vi kommer att tangera frågorna om hur vi långsiktigt ska titta på parternas roll när det gäller att ta ett större ansvar för socialförsäkringarna. Det verkar lite konstigt att i ett sådant läge direkt föreslå att vi överför allt ansvar till staten.

Det är också intressant, Eva-Lena Jansson, när man tittar på finanskrisen 1994. Vi kan diskutera hur mycket som var den borgerliga regeringens ansvar i detta och hur mycket som var försumlighet av socialdemokrater decennier dessförinnan. Men det är ändå lustigt att fram till 2006, innan det sker någon höjning, går det tolv år. Var det så lågt prioriterat då att höja taket till detta som nu verkar vara målbeloppet – tio basbelopp – för att värna inkomstbortfallsprincipen? Jag tror att inkomstbortfallsprincipen under rätt många år inte har varit gällande för Socialdemokraterna.

Anf. 37 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Ibland vet man inte riktigt vad man ska tro när man hör en del anföranden här i kammaren. Ulf Kristersson och även Finn Bengtsson talade om den svenska modellen. Jag får väl påminna om att det inte är vi som har kallat den för apartheid, utan det är någon helt annan i denna kammare. Den svenska modellen är ganska viktig – väldigt viktig, skulle jag vilja säga. Men den bygger inte på att svenska löntagare ska avstå en stor del av sitt löneutrymme för att kunna få avtalsförsäkringar. Det är inte så man vill se sin löneutveckling. Den ska inte gå till att vara med och finansiera den socialförsäkring som vi har sagt ska vara generell. Det är det som är poängen med att höja inkomsttaket: Försäkringen blir generell och omfattar alla. Det är det som är så smart.

Annars får man det system som Fredrik Reinfeldt skrev om i *Det so-vande folket*: Inga bidrag utöver existensminimum, och det är viktigt att man har en drivkraft! Det är någonting helt annat än de socialförsäkringssystem som vi har byggt upp. Det är viktigt att man om man har en a-kassa – oavsett om man är läkare eller ingenjör eller om man har jobbat på posten och har blivit arbetslös – får ut av den. Det är därför man har betalat in till en försäkring.

Om de som tjänar över en viss nivå ska använda större delen av sitt löneutrymme för att teckna avtalsförsäkringar har man frångått principen. Då tycker man inte att generell välfärd är viktig. Det vet jag att Moderaterna inte tycker. Kan ni inte vara ärliga med det?

Ni tycker att det är bra att de sjuka blir lite fattiga eftersom ni tror att de då blir friska. Ni tycker att det är bra att de arbetslösa blir lite fattiga eftersom de då förstår att de ska skaffa sig jobb.

Vi tror inte på den människosynen. Jag har ambitionen att höja ersättningen i sjukförsäkringen – under förutsättning att det finns pengar och att ni inte lägger alla pengar på skattesänkningar.

Anf. 38 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag väljer att bortse från de ovärdiga anklagelserna och tar i stället fasta på den seriösa diskussionen.

När jag träffar europeiska kolleger och diskuterar europeisk välfärds- politik tycker jag att det är rätt uppenbart att svensk välfärds- politik, med våra fel och brister, står sig rätt väl i internationell jämförelse. Få skulle få för sig idén att byta ut vår välfärdsmodell mot en allmäneuropeisk modell utan bas i den svenska traditionen. Det krävs ingen storsvensk uppfattning för detta, utan det är lika naturligt som att man i många andra länder tycker att deras sociala modell har naturlig kontakt med deras historia och rötter.

När man jämför systemen med varandra måste man vara noga med vad man jämför med. Jag har också läst den intressanta rapporten som studerar mestadels västeuropeiska länders välfärdssystem över tid. Men rapporten tittar också bokstavligt talat på den statligt lagstiftade delen och bortser från det som under så lång tid har varit en viktig del av den svenska modellen, nämligen att den kompletteras med avtalsbaserade försäkringar. Gör man så ser bilden helt annorlunda ut. Det betyder inte att vi är världsbäst, har antagligen aldrig varit världsbäst, utan det betyder bara att den svenska modellen i vissa avseenden är annorlunda än andra länders modeller – om man inte med världsledande bokstavligt talat menar att den som kan in-teckna störst andel av bnp i offentligt lagstiftade försäkringar också alltid är bäst. Det är en legitim ståndpunkt som jag inte delar.

Min andra synpunkt är att ni bokstavligt talat aldrig har föreslagit den inkomstindexering av våra försäkringar som debattören i praktiken för-fäktar, att den med automatik skulle ändras så att det inte är fråga om den prisbasreglering vi har i dag utan en ren inkomstindexering. Även det är en legitim ståndpunkt. Då tar man automatiskt ekonomiskt utrymme från andra prioriteringar varje år som lönerna stiger. Det är en rimlig stånd- punkt. Vi har dem inte i Sverige. Rätta mig om jag har fel, men såvitt jag vet har Socialdemokraterna aldrig föreslagit detta. Du argumenterar som om det vore ett allmänt akademiskt seminarium, inte operativ politik.

Ni föreslår en höjning från sju och ett halvt basbelopp till åtta bas- belopp. Även det är en helt acceptabel ståndpunkt att ha – om man tycker att det är där man ska lägga sina pengar. Ni föreslår absolut inte den höjning som tidigare har antytts – en närmast obegränsad höjning till vilken nivå som helst. Det blir lite svårt att diskutera när man i praktiken föreslår mycket modesta förändringar men antyder att man föreslår ett radikalt skifte med pengar som man aldrig har avsatt och pengar som man kanske inte ens har tänkt att avsätta.

Legitimitets- och tillitsfrågorna är viktiga. Det antyds här att om vi inte gör den dramatiska förändringen från sju och ett halvt till åtta bas- belopp kommer tilliten till den svenska socialpolitiken att rämna. Låt mig tvivla på den punkten. Dels är det för att så ser inte orsakssambanden ut, dels är det för att erfarenheten från de senaste åren tvärtom är att tilliten har stärkts. Vi kommer alltid att ha ett och annat bekymmer i den svenska välfärdspolitiken, men den sammanlagda tilliten och legitimiteten i svensk välfärdspolitik, beredskapen att själv avstå för att helheten ska få något, också trovärdigheten att de som ska få någonting får någon- ting, är hög i dag. Det är god legitimitet och god tillit. Allt kan bli bättre, men vi står inte inför ett legitimitetssammanbrott i den svenska välfärds- politiken.

Anf. 39 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är bra att vi har en diskussion med statsrådet Ulf Kristersson. Jag vill ändå hävda att om vi jämför olika system kan vi se att det finns länder, till exempel Tyskland, som under lång tid har haft branschvisa försäkringssystem. Vi måste se upp lite grann. I strukturomvandlingar av olika slag blir det problem med den typen av försäkringssystem som byggs upp branschvis. När det går dåligt för vissa branscher får de kollektivt svårt att vara med och finansiera systemet för dem som har behov av det. Det är därför som ett generellt allmänt sjukförsäkringssystem med ett högt basbelopp skapar förutsättningar för rörlighet på arbetsmarknaden. Det är också ett väsentligt inslag i diskussionen.

Även om vi i samband med den senaste budgeten bara talade om åtta basbelopp är vår inriktning en höjning. Vi föreslog inför valet 2006 tio basbelopp. Det är en väsentlig skillnad på tio basbelopp och sju och ett halvt basbelopp. Det ger en fingervisning om vad vi vill.

Jag har förstått att Ulf Kristerssons och regeringens uppfattning är att det ska vara sju och ett halvt basbelopp i evig tid. Ni har inte något intresse av att höja taket. Det är oerhört bekymmersamt. Då urgröper vi sjukförsäkringssystemet, och vi urgröper också tilliten till sjukförsäkringssystemet som sådant.

Jag menar att det är väsentligt att vi har ett omfattande sjukförsäkringssystem som omfattar alla löntagare och att vi kan se det som ett sätt att utjämna kostnader från dem som har höga inkomster och mindre sjukfrånvaro till dem som har lägre inkomster och till och från större behov av att använda sig av sjukförsäkringssystemet.

Anf. 40 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag kan instämma i den diskussionen, det vill säga att det är angelägna frågor, vi kommer aldrig att ha det slutliga svaret på var exakt rätt nivå ligger. Det har jag all respekt för. Jag instämmer i hög grad att en viktig poäng med den tradition vi har i Sverige är att stimulera rörlighet på arbetsmarknaden, att många ska komma in på arbetsmarknaden, att det finns ett starkt skäl att vara en del av arbetsmarknaden för män och för kvinnor, att det finns ett otroligt starkt skäl att betala skatt på inkomster. Allt detta har tjänat oss väl. Det är i grund och botten den väg vi ska fortsätta att vandra.

Sju och ett halvt basbelopp har vi visserligen haft länge, men det är inte så att jag, regeringen eller någon annan har huggit beloppet i sten. Det finns ingenting som utesluter en framtida diskussion om andra prioriteringar.

Den som har följt socialförsäkringsdebatten de senaste åren förstår att vår, och även andras, prioritering har varit att lösa akuta problem med omfattande utanförskap. Det har legat före diskussionen om taken. Jag utesluter inte alls att i framtiden diskutera vad som är rätt nivå på den offentligt lagstiftade försäkringen och de kompletterande avtalsbundna försäkringarna. Det är en helt rimlig debatt som jag gärna deltar i igen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 41 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Lars Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag planerar att vidta för att regiontågen i Västsverige ska gå som planerat den 1 januari 2013.

Jag delar Lars Johanssons uppfattning att det är mycket positivt om resenärerna erbjuds ett bra utbud av tågtrafik. Den regionalstågstrafik som organiseras av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna har under de senaste decennierna ökat kraftigt och resenärerna har strömmat till i stor omfattning. Denna trafik har bland annat underlättat många människors arbetspendling.

Jag har fått glädjande information från Trafikverket om att antalet tåglägen till och från Göteborgs centralstation kommer att öka kraftigt till 2013. Trots detta verkar det som om efterfrågan på tåglägen i Göteborgsområdet kan bli svår att tillgodose fullt ut i 2013 års tågplan. Skälet är att antalet ansökningar om tåglägen till och från Göteborg har ökat med en tredjedel jämfört med innevarande tågplan.

Lars Johanssons fråga gäller den kapacitetstilldelningsprocess som det enligt lag är Trafikverkets uppgift att omhänderta i deras egenskap av förvaltare av den statligt ägda järnvägsinfrastrukturen. Infrastrukturförvaltare ska enligt järnvägslagen tilldela kapacitet på järnvägsnätet på ett sätt som medför ett samhällsekonomiskt effektivt nyttjande av spåren. Den som ansökt om kapacitet kan, ifall det har uppstått en tvist, låta tillsynsmyndigheten Transportstyrelsen pröva om tilldelningen står i överensstämmelse med lagen. Regeringen är dock förhindrad att ha åsikter om den årliga kapacitetstilldelningen.

Regeringen har däremot en viktig uppgift att se till att det finns tillräckligt med spårkapacitet för att på ett rimligt sätt svara mot den ökade efterfrågan på olika typer av tågtransporter. De kapacitetsbrister som finns, och som på uppdrag av regeringen kartlagts av Trafikverket, bör på sikt åtgärdas. Regeringen avser i höst att överlämna en proposition till riksdagen med förslag på en ekonomisk ram för transportinfrastruktur för planeringsperioden 2014–2025. Regeringen kommer därefter att, baserat på Trafikverkets förslag, fastställa en nationell plan för transportinfrastrukturens utveckling för åren till 2025.

Jag kommer alltså att under den närmaste tiden arbeta intensivt med att skapa förutsättningar för att kvaliteten och kapaciteten i transportinfrastrukturen förbättras. Däremot kommer jag inte att lägga mig i den nu aktuella kapacitetstilldelningsprocess som ska resultera i 2013 års tågplan.

Anf. 42 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret från Catharina Elmsäter-Svärd!

För mig som kommer från Göteborg och Västsverige är det en oerhört angelägen fråga hur regiontrafiken ska se ut. Framför allt handlar det om läget efter den 1 januari 2013 då det första steget tas i det så kallade Västsvenska paketet, som handlar om att investera i stor omfattning i infrastrukturen i Göteborgsregionen men också att finansiera den investeringen med trängselskatt.

Svar på
interpellationer

För oss som politiker är det då oerhört viktigt att betona betydelsen av att det som är utlovat inför införandet av trängselskatten, nämligen att det ska bli investeringar i olika former framför allt när det gäller järnvägsinvesteringar och investeringar i kollektivtrafik, också sker på det sätt som man har planerat för.

Det är därför som den här interpellationen är ställd. Det som har hänt är nämligen att Trafikverket när de presenterade sin tågplan för 2013, mitt i sommaren, sade: Nja, vi kommer inte att kunna ha den 15-minuterstrafik för till exempel Alependeln från den 1 januari 2013 som var planerat.

Då ska man komma ihåg att Västtrafiks styrelse den 16 december 2011 fattade beslut om att det skulle bli 15-minuterstrafik med Alependeln. Man hade dessutom fört samtal med Trafikverket om detta under lång tid och inte fått några besked från Trafikverket om att det inte skulle vara möjligt.

Det är helt logiskt att det skulle vara på det viset eftersom vi sedan 2004 har haft en omfattande planerings- och projekteringsperiod för att få dubbelspår mellan Göteborg och Trollhättan och som nu är på väg att fullföljas. Det är det som det handlar om, att vi skapar möjligheter för en ökad tågtrafik.

När man i det läget presenterar en tågplan som säger att man inte kan ha 15-minuterstrafik och dessutom ska inskränka trafiken ytterligare för Kungsbackapendeln och resande från Floda till Göteborg under andra kvartalet 2013 underminerar det ytterligare kollektivtrafiken i Göteborgsregionen.

Nu har jag förstått av svaret från infrastrukturministern att statsrådet inte kan lägga sig i den aktuella kapacitetstilldelningsprocessen som ett resultat av denna tågplan. Men jag kan samtidigt konstatera när jag går in på Trafikverkets hemsida att det står så här: Om det blir kö i fråga om hur många tåg man ska kunna få till Göteborgs central har Trafikverket rätt att prioritera ansökningarna utifrån samhällsnyttan.

Då menar jag att samhällsnyttan i detta fall handlar om att se till att regiontrafiken fungerar och kanske att en del andra angelägna transporter får avvika från detta, eftersom det är så oerhört angeläget att vi får fram denna trafik så att den fungerar fullödigt inför den 1 januari.

Jag ska återkomma i nästa inlägg till vad jag tycker att regeringen ska göra ytterligare, men jag vill ändå ställa frågan: Är det verkligen på det viset att statsrådet över huvud taget inte kan föra samtal med Trafikverket om en så här oerhört angelägen fråga som är politiskt beslutad?

Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! För att börja med det sista: Det är självklart att jag skulle kunna göra det, men det är lika givet att jag då skulle kunna bli KU-anmäld för ministerstyre. Man får i sådana fall skilja på vad ministern ska göra och vad Trafikverket och Transportstyrelsen har för ansvar.

Herr talman! För att inte krångla till den här processen skulle jag vilja försöka förklara vad det är som faktiskt händer.

Det är helt riktigt, som Lars Johansson säger, att trängselskatten börjar tas ut från och med nästa år. I det arbetet är det många som har jobbat tillsammans, inte minst för en förbättrad kollektivtrafik. Det har gjorts

oerhört mycket. Men i hela Västsvenska paketet, som är ett mångmiljardprojekt, är det många delar som återstår – allt är inte färdigt från nästa år.

Trafikverket kan aldrig i en process lova tåglägen. Enligt lagen sker det en speciell process. Först ska Trafikverket gå ut med en järnvägsnätsbeskrivning av hur processen och tidsplanen ser ut. Det görs varje år. Sedan ska alla som vill använda nätet komma in med sina ansökningar. Det görs i början av april, oavsett vilka diskussioner som har varit åren innan. När alla dessa ansökningar har kommit in gör Trafikverket, i en dialog när man ser att man behöver göra justeringar för att kunna undanröja konflikter, ett förslag som skickas ut på remiss. Där kan naturligtvis förslaget avvisas.

Om man inte kan lösa en konflikt när det råder en överbelastning och det kallas kapacitetsbrist blir det – precis som Lars Johansson säger och som det står på Trafikverkets hemsida – upp till Trafikverket att göra en prioritering. Det är klart att arbetsresor är en samhällsekonomiskt nyttig prioritering – det brukar oftast vara det.

Tågplanen är däremot ännu inte fastställd. Det görs i september, och i år görs det den 14 september. Vad som just nu pågår är en fortsatt process för att se om man kan hitta en lösning.

Lars Johansson nämner en annan sak, och det berör Kungsbackapendeln och delen Floda–Göteborg. I arbetet med Västsvenska paketet ska det, för att ytterligare öka kapaciteten, göras ett antal perrongförlängningar så att man kan ha längre tåg och fler kan åka tåg. Västrafik har särskilt bett om att detta ska tidigareläggas. Alltså ska det göras under 2013.

Vi har ett problem, och det är att lika stor vilja som vi har att tågen går oklanderligt har vi att få tid på spåren. I denna process att bestämma nästa års tåglägen måste även Trafikverket, precis som alla som ska upp på eller vid spåren, ansöka om lägen. Jag vet att det pågår en diskussion om vad som ska göras och vad som behöver prioriteras. Med detta, herr talman, vill jag säga att det inte är fastställt hur det blir.

Vad som ändå är positivt – det tror jag att Lars Johansson håller med om – är den gemensamma ambitionen, inte bara Bana väg i Väst som blir klar i december med dubbelspår upp till Trollhättan och allting annat som görs, att man ska försöka hitta lösningar.

Vi har förut under det här året haft 464 tåg till och från Göteborg. Nu vet vi att det är 628 ansökningar som har kommit in. I stort sett alla har fått sina tider. Det är 30 som inte har det, varav 28 är Västrafiks, men Västrafik har fått en stor del av den ökning som har tillkommit. Just nu kvarstår den del som man inte fullt ut har löst, till exempel när det gäller att kunna ha styva tidtabeller, vilket kan vara nog så viktigt för att man som resenär ska kunna hålla reda på tiderna.

Anf. 44 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag uppfattar att statsrådet och jag har samma ambition, nämligen att hitta en lösning på det här problemet. Det kan finnas också andra orsaker till att vi har fått den här situationen – avregleringen kan ha varit en bidragande orsak. Det är fler tåg som ska konkurrera om samma spår mellan till exempel Göteborg och Stockholm, och det kan ställa till en del bekymmer och leda till att

det blir väldigt trångt på Göteborgs central. Jag har noterat att det i debatten finns de som framhåller detta som en orsak, inte minst olika trafikutredare.

Detta belyser ytterligare betydelsen av att Västlänken kommer till som en del i det västsvenska paketet. Utan en sådan tåg tunnel kommer de här problemen att finnas kvar framöver. Det är väl ganska självklart i dag. Det har ju varit en diskussion om huruvida Västlänken verkligen behövs. Jag tycker att den diskussion vi har nu och de kapacitetsproblem vi har nu understryker betydelsen av den satsningen ännu mer än tidigare. Tidigare hade vi kanske inte så konkreta exempel på vad den skulle ha för betydelse. I den meningen har debatten varit framgångsrik, skulle jag vilja säga.

Jag förstår att statsrådet har svårt att agera mot Trafikverket i det här läget. Men även om man inte kan lova precis hur tågplanen ska se ut har det ändå sedan 2004 pågått ett arbete med dubbelspår mellan Göteborg och Trollhättan. Att man under denna tid inte har tänkt igenom vilken betydelse det får för Göteborgs central tycker jag är lite förvånande. Även om Catharina Elmsäter-Svärd inte har varit minister under hela perioden har regeringen ändå ett samlat ansvar för att man inte i tillräcklig omfattning har agerat för att skapa förutsättningar för att klara detta på ett bra sätt, så att situationer som den vi har nu inte ska behöva uppstå. Med anledning av den uppkomna situationen kan man behöva göra lite omprioriteringar när det gäller vilka tåg som ska gå i Göteborg. Det bör man ta sig en funderare på.

Även om Trafikverket är en statlig myndighet har man från Trafikverkets sida i sina uttalanden, till exempel om banarbetet på Göteborgs central, hänvisat till riksdagens beslut om investeringsmedel och så vidare. Här har också regeringen ett ansvar för att man inte i tid har förberett sig. Arbetet har ändå pågått ett tag. Det västsvenska paketet är ju några år gammalt nu. Det är alltså inget som har uppstått precis i dag.

Mot bakgrund av den situation som har uppstått finns det kritik att framföra. Man har inte förberett sig på vad som ska hända.

I Ale kommun arbetar man nu intensivt med att få fram bostadsbyggande och planering för bostäder runt de nya stationerna. Det pågår alltså ett väldigt aktivt arbete för att skapa förutsättningar för att allt fler människor ska åka kollektivt till jobbet i stället för att ta bilen. Därför är detta en oerhört viktig fråga.

Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tycker alltid att det är bra att alla parter som ingår någon form av avtal håller sin del av avtalet. Det gäller såklart även staten.

I det västsvenska paketet finns en bred politisk majoritet. Det är naturligtvis bra när det ska vårdas över lång tid. En viktig utgångspunkt i detta har varit regionens arbete med K2020, där man vill fördubbla antalet kollektivtrafikresor. Det är i grunden positivt.

Vi har undersökningar som visar att inte minst i Göteborgsregionen är det fler som tar bilen till och från jobbet. Det har därför varit ett medvetet arbete för att få fler att åka buss eller, nu när järnvägen har byggts ut, att skapa möjligheter att åka kollektivt med pendeltåg.

Det är möjligt att det går att vara kritisk mot delar i processen. Då ska vi ta till oss av den kritiken. Den process som nu sker inför tågplan 2013 kommer att uppstå om ett år igen. Tåglägena söks för varje år, och då görs hela processen om. Det är också därför som den är så tydligt reglerad i lag. Man får inte bara dela ut efter gottfinnande och god vilja. Det är en rättssäkerhet i sig.

I diskussionerna hemmavid hör kanske Lars Johansson att det hela skulle bero på avregleringen och på att det är fler tåg på samma spår. Avregleringen på godssidan har funnits i 15–20 år, så det är kanske inte det som är avgörande just i år. Avregleringen av persontrafiken fullt ut började gälla först från och med i år, och där är det väl bara någon enstaka ny operatör som har tillkommit – jag tänker på Blå Tåget mellan Göteborg och Stockholm.

Snarare är det faktiskt så att det är fler som vill åka tåg och fler som vill transportera på tåg. Inför i år har vi märkt nästan en tredjedels ökning av trycket när det gäller dem som vill komma till och från. Det är många aktörer som redan finns.

Här handlar det snarare om hur man ska hitta en bra fördelning. Eftersom vi inte har byggt ut kapaciteten fullt ut – sådana arbeten ska göras – är den styva tidtabellen. I strävan att få fler att välja att ta tåget har Västtrafik fått betydligt fler tåglägen än man hade tidigare.

Den kritiska delen ligger snarare under nästa vår. Det är ju en del tåglägen som Trafikverket behöver göra anspråk på tack vare perrongförlängningarna. Från Västtrafik har det kommit önskemål om att tidigare lägga perrongförlängningarna just för att få mer kapacitet, så att fler ska kunna åka pendeltåg.

Till årsskiftet börjar trängselskatten gälla. Då skulle vi alla önska att det var helt optimalt, men samtidigt är inte allt på plats. Det har dock blivit bättre. Det kommer att fortsätta bli bättre under det kommande året när perrongutbyggnaderna är färdiga.

Låt oss ha den här processen i gång. Jag tycker också att det är viktigt att man kan nå dit man vill. Låt oss mot bakgrund av Trafikverkets prioriteringskriterier och den diskussion som förs med Västtrafik och regionen se vad processen leder fram till tills tågplanen beslutas den 14 september.

Anf. 46 LARS JOHANSSON (S):

Herr talman! Betalstationerna ska vara på plats den 1 januari. Den delen i överenskommelsen är det såvitt jag vet ingen diskussion om, utan detta kommer att gälla. Detta kommer människor i Göteborgsregionen att märka omedelbart.

Vi har kvar en fråga som inte Catharina Elmsäter-Svärd är ansvarig för utan Anders Borg, och det handlar om skatter. Vilka är det som ska betala trängselskatten? Den gäller tyvärr inte för utlandsägda fordon, och detta har jag debatterat om tidigare med Anders Borg. Detta är en del av överenskommelsen som staten och regeringen inte har hållit, men det kan vi ta debatt om en annan gång.

Betalstationerna är alltså på plats den 1 januari. Därför är det så väsentligt att också löftet om en utökad kollektivtrafik som gör att människor i betydligt större omfattning än tidigare ska kunna ställa bilen och

åka kollektivt till jobbet går att uppfylla. Det är därför som debatten i det här sammanhanget är oerhört central och viktig för oss.

När man talar om tågplaner som ska gälla ett år i taget tycker jag egentligen att det låter lite konstigt. När vi talar om infrastruktursatsningar av det här slaget talar vi ju om långsiktiga investeringar som ska gälla över lång tid. Men jag uppfattar det här med tågplaner för bara ett år som att det är någon form av minimum för att man sedan ska kunna bygga vidare med fler tider. I annat fall blir det en väldig ryckighet för regiontrafiken. Jag skulle hellre se att man hade mer långsiktiga planeringsperioder än ett år.

Jag får i alla fall tacka för debatten. Jag hoppas att vi kommer att kunna se att de investeringar som är gjorda kommer att kunna användas fullt ut från och med den 1 januari.

Anf. 47 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag vill tacka Lars Johansson för den här diskussionen, för det är inte alltid så lätt att veta hur alla processer går till och hur de fungerar. Men jag vet att arbete för att försöka lösa det här de facto pågår.

En liten parentes som Lars Johansson nämnde gäller trängselskatten och de utländska fordonen. Där är det meningen att det ska komma ett förslag från finansén, så att det även ska gälla för utländska fordon. Men det är inte bara det. Också diskussionen om straffavgiften, om det är rimligt att till exempel ha 500 kronor i straffavgift om man missar att betala in 10 kronor, finns med i den utredningen.

När det gäller löftet om utökad kollektivtrafik tycker jag ändå att regionen och Västtrafik kan sträcka på ryggen rejält. För det har skett en markant ökning på kollektivtrafiksidan, även på pendlingssidan. Just i den här delen har man inte fått det fullt ut, men det sker en ökning, och det är ett oerhört engagemang och ett bra arbete som görs där nere.

När det gäller tågplaner för ett år i taget är det faktiskt lite knepigt. Inte minst när det gäller regionaltrafikdelen är det problematiskt. Men det handlar även om dem som kommer in som nya aktörer, om de ska våga sig på att investera i fordon när de vet att de kanske bara får vara där i ett år. Därför tittar Trafikverket på om det är möjligt att ha någon form av ramavtal som sträcker sig över längre tid.

Däremot är inte näringslivet lika intresserat av det. Men man kanske kan hitta en kombination av en miniminivå, en möjlighet till ramavtal och även ad hoc-tider. Vi tittar nu på om vi kan lösa behovet för fler. Just till och från Göteborg, herr talman, är det ju inte bara människor som vill åka, som kommer långt ifrån och från nära håll. Där har vi också en av våra viktigaste hubbar och knutar när det gäller godstrafik kopplad till Skandinavien hamn i Göteborg.

Vi har en hel del utmaningar, men jag hyser goda förhoppningar om att Trafikverket i sin dialog kan komma fram till en lösning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några som helst åtgärder för att stoppa inflödet av arbetslösa i fas 3.

Intentionerna med sysselsättningsfasen är att personer som har varit arbetslösa under lång tid ska få möjlighet att bygga upp nya referenser, nätverk och en arbetsgemenskap hos en anordnare. De huvudsakliga anordnarna av platser i sysselsättningsfasen är kommuner och allmännyttiga organisationer. Insatsen handlar om en meningsfull sysselsättning som är utformad efter individens behov, samtidigt som jobbsökandet fortsätter.

De som deltar i sysselsättningsfasen har varit borta från arbetsmarknaden under lång tid och har haft svårt att komma i sysselsättning. Jag tror att det bästa sättet för dessa individer att komma i arbete är att få en meningsfull sysselsättning hos en arbetsgivare. Det är viktigt att arbetsgivare, anordnare, är seriösa, och jag uppfattar att Arbetsförmedlingen genomfört ett omfattande arbete för att stärka kontrollerna för att nå en hög kvalitet i sysselsättningsfasen.

Regeringen har de senaste åren gjort stora satsningar på arbetsmarknadspolitiken för att förhindra och bryta långtidsarbetslösheten. De som har störst behov, det vill säga de som står långt ifrån arbetsmarknaden, ska prioriteras. Samtidigt har insatser genomförts för att förhindra långtidsarbetslöshet. I samband med budgetpropositionen för 2012 genomfördes till exempel satsningar som innebär ett nytt arbetssätt vid Arbetsförmedlingen. Genom förstärkning av uppföljningen men även möjligheten till tidigt stöd genomförde regeringen förändringar som på sikt kan påverka långtidsarbetslösheten. Vidare tillfördes resurser för bland annat förstärkta förmedlingsinsatser inom garantierna.

De åtgärder som vidtagits inom sysselsättningsfasen syftar till att förstärka sysselsättningsfasen så att den ska fungera enligt intentionerna. År 2012 finns möjligheter att delta i arbetsmarknadsutbildning även i sysselsättningsfasen samt att få ett förstärkt särskilt anställningsstöd. Inte minst har vi i en följd av år ökat Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag bland annat för att öka handläggartätheten i jobb- och utvecklingsgarantin. Sammantaget har regeringen vidtagit flera reformer för att öka kvaliteten i sysselsättningsfasen och för att öka möjligheterna att komma ut i arbete.

Regeringens satsningar har inneburit att Arbetsförmedlingen har kunnat genomföra omfattande rekryteringar, bland annat för att öka kvaliteten i de platser som ges i sysselsättningsfasen. Arbetsförmedlingen bedömer att kvaliteten kommer att kunna höjas ytterligare när rekryteringarna har fått fullt genomslag. Därför följer regeringen denna fråga noga.

Anf. 49 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tycker dock att jag har sett det här svaret tidigare, och jag måste säga att jag inte är riktigt nöjd.

*Svar på
interpellationer*

Bakgrunden till min interpellation är ett program från *Uppdrag granskning* som jag såg. Jag tror att de flesta av oss som såg det programmet blev ganska illa berörda över den situation som många människor som är inskrivna i fas 3 befinner sig i.

Både jag och statsrådet har träffat flera deltagare i fas 3. Jag vet inte hur många Hillevi Engström har träffat som har beskrivit det här som en tillbakagång till Fattigdomssverige, men det var i alla fall ord som man använde.

Jan-Erik, som efter fyra år på ett plusjobb nu är i fas 3, gör samma sak som han gjorde när han hade gröna jobb. Men i stället för gröna jobb har han fas 3 och naturligtvis mycket sämre ersättning.

Anders Forslund som är docent i arbetsmarknadspolitik konstaterar att det viktigaste för att kunna åstadkomma att människor kommer till jobb är att insatsen påminner om vanliga jobb och att fas 3 egentligen ligger för långt ifrån den vanliga arbetsmarknaden.

Samtidigt säger andra kritiker att fas 3 är en väg mellan två diken. Å ena sidan är det meningslösa uppgifter man har. Å andra sidan finns det faktiskt de som gör riktiga jobb, men de har inte lön, utan de går under begreppet fas 3 eller, som statsrådet väljer att kalla det, sysselsättningsfasen.

I den revisionsrapport som Arbetsförmedlingen gjort om fas 3 konstateras bland annat angående fas 3 att risken för konkurrensnedvridning, undanträngning och uppbyggnad av oseriösa verksamheter är stor.

Och på en direkt fråga säger Arbetsförmedlingens generaldirektör att det finns risker när det är stora volymer, det vill säga när gruppen som ingår i fas 3 blir stor. Det kan väl sägas att det är ganska många när det är 35 000 och man därmed är den största enskilda arbetsgivaren i Sverige.

Enligt Arbetsförmedlingens egna prognoser kommer det att vara 48 000 personer inskrivna i fas 3 år 2014. Det är Arbetsförmedlingens egna prognoser. Och man konstaterar att 18 procent går vidare till arbete eller utbildning. Det här, som statsrådet och regeringen driver, är liksom ingen succé.

Därför var min fråga till statsrådet: Avser arbetsmarknadsministern att vidta några som helst åtgärder för att stoppa inflödet av arbetslösa i fas 3?

Jag kan inte konstatera att hon tänker göra det, vilket jag tycker är synd. Riksdagen har faktiskt gjort ett tillkännagivande i den här frågan.

Det står också i statsrådets svar att regeringens satsningar har inneburit att Arbetsförmedlingen har kunnat genomföra omfattande rekryteringar, bland annat för att öka kvaliteten i de platser som ges i sysselsättningsfasen.

Döm om min förvåning när Arbetsförmedlingen i dag annonserar att man söker tjänster. De behöver andra konsulter till hjälp. Man skulle kunna tro att Arbetsförmedlingen skulle klara det själv, men så är det tydligen inte. Om de inte klarar att rekrytera till sin egen verksamhet kan man ju fundera på hur Arbetsförmedlingen ska lyckas med det här.

Döm om min förvåning när dessutom generaldirektören för Arbetsförmedlingen ger sig in i en politisk debatt mellan statsrådet och oppositionen i frågan! Jag hoppas att det är statsrådet som sköter den politiska debatten och att generaldirektören försöker ta ansvar för sin verksamhet.

Anf. 50 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! En diskussion om dem som befinner sig längst ifrån arbetsmarknaden är alltid viktig, och jag vill därför tacka för den här interpellationen.

Jag vill också tacka statsrådet för ett uttömmande svar som i mångt och mycket belyser just de problem som interpellanten har tagit upp och som regeringen i mångt och mycket förtjänstfullt har åtgärdat. Bland annat beskriver svaret hur de huvudsakliga anordnarna i sysselsättningsfasen är kommuner och allmännyttiga organisationer, vilket är viktigt att komma ihåg för kvalitetsutvecklingen av den här insatsen.

Det är också viktigt att poängtera att de allra flesta anordnarna har färre än fem personer, så när det gäller det här med stordriften tror jag lite grann att Arbetsförmedlingens generaldirektör delvis har talat om stordrift när det gäller att ha för många anordnare. Här har också regeringen gett Arbetsförmedlingen ett väldigt tydligt uppdrag att kontrollera att det är seriösa anordnare. Jag delar arbetsmarknadsministrerns uppfattning att för att få en meningsfull sysselsättning hos en arbetsgivare så är det, när man står långt ifrån arbete, säkert den bästa vägen att komma in och få den arbetsgemenskap och den möjligheten att komma vidare och få ett riktigt arbete.

För vad är egentligen alternativet, Eva-Lena Jansson? Om man nu vill stoppa inflödet av arbetslösa i sysselsättningsfasen, vart ska de då ta vägen? Socialdemokraternas svar på den frågan är att de ska befinna sig kvar i det som kallas fas 2. Fas 2 har då visat sig inte ha någon effekt, men ändå ska man förlänga pinan i fas 2 med samma åtgärder som har varit ineffektiva. Sysselsättningsfasen är just ett sätt att komma med sysselsättning närmare en arbetsmarknad och sedan bland annat lära sig att söka arbete och komma vidare.

Alternativet, som Socialdemokraterna möjligtvis säger, är de plusjobb vi ofta hört talas om, men då frågar man sig lite grann: Den fara som interpellanten tyckte att Arbetsförmedlingens generaldirektör talade om, nämligen om konkurrensnedvridning, undanträngning och uppbyggnad av oseriösa verksamheter, hanteras den på något sätt bättre i plusjobben än i en sysselsättningsfas där man kommer närmare arbetsmarknaden?

Jag skulle snarare tro att den avvägning som regeringen har gjort för att inrätta sysselsättningsfasen försöker att göra den delikata balansgången mellan att minimera konkurrensnedvridningen och undanträngningen men ändå ge en möjlighet att komma närmare arbetet. Jag har en uppfattning att många av plusjobben är tillskapade på ett sätt som gör att verksamhet som från början kanske hade gett sig in på den marknaden har mindre chans att ta sig fram, och det är i så fall fel väg att gå enligt mitt sätt att se det.

Risken för inlåsning och att det skulle vara sysselsättningsfasens stora problem nämns också i interpellationen. Då får jag återkomma till det faktum att om man inte har något alternativ till sysselsättningsfasen så fortsätter man med fas 2 som inte har visat sig vara effektivt. Jag tror att den inlåsningseffekten tyvärr är ännu mycket större. Det är trots allt så att även om det är få som efter lång tid borta från arbetsmarknaden i syssel-

*Svar på
interpellationer*

sättningsfasen får arbete så finns det de som får arbete, och det är en väldigt viktig insats just för dessa individer.

Man ska också i perspektivet av de 35 000 personer som nämns som är i sysselsättningsfasen ha lite grann klart för sig att Arbetsförmedlingen hos sig har strax under 600 000 individer inskrivna. Där har över 80 000 personer fått nystartsjobb, och 65 000 med funktionshinder har fått jobb. Det är alltså väldigt stora volymer av dem som har haft svårt att komma in på arbetsmarknaden som får hjälp av Arbetsförmedlingen.

Det är därför föga smickrande när den arbetsmarknadspolitiska talespersonen i Eva-Lena Janssons parti säger att de pengar som man generöst har fått i budgeten och som skickas tillbaka till statsbudgeten för att man har gjort alla sina uppdrag i stället skulle användas, att man på något sätt skulle slösa bort dem ytterligare när de kan komma till bättre åtgärder, och får svar på tal av generaldirektören vid Arbetsförmedlingen som säger att det skulle vara ansvarslöst att göra så, eftersom man de facto hade en lägre arbetslöshet än när regeringen prognostiserade. Det är en viktig förståelse för hur man bedriver arbetsmarknadspolitik.

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! För mindre än två månader sedan stod jag här i talarstolen och diskuterade den här frågan. Vad har hänt sedan dess? Vi har senast i dag fått nya sysselsättningssiffror. Arbetskraftsundersökningen visade att sysselsättningen fortsätter att öka jämfört med samma period förra året, särskilt bland kvinnor, vilket är oerhört glädjande. Men det finns ändå stora utmaningar, och regeringen tar långtidsarbetslösheten på väldigt stort allvar.

Jag kan också påminna om samma sak som jag sade för mindre än två månader sedan. Vid halvårsskiftet var det ungefär 30 000 personer som var i sysselsättningsfasen. Det är mycket riktigt så. Det är personer som har haft långvariga bekymmer trots högkonjunkturen och trots mängder av stöd och hjälp. Inte minst har väldigt många också fått arbetsmarknadsutbildningar, praktik och så vidare, men trots detta har de inte lyckats få arbete.

Det beror säkert på en mängd olika saker. Inte minst beror det säkert på att arbetsgivare många gånger tvekar att anställa en person som inte är helt hundra procentig, om man får säga så. Detta är den stora utmaningen, det vill säga att få fler arbetsgivare att vilja och våga anställa en person och ta hjälp av de anställningsstöd som vi nu har förstärkt just i sysselsättningsfasen, som innebär att det kan kosta mindre än ett par tre tusen kronor i månaden att anställa en person. Där ligger den stora utmaningen. Det är en viktig uppgift som jag tar på väldigt stort allvar.

Sedan är det inte heller, som Eva-Lena Jansson säger, de största enskilda arbetsgivarna. Det är bara trams. I stället är det mer än 8 500 olika organisationer och företag varav hälften är ideella stiftelser och organisationer, fotbollsklubbar, scouting – alla möjliga som ser att de kan hjälpa en person som står väldigt långt från arbetsmarknaden.

Jag skulle önska att det fanns ännu fler arbetsgivare – privata, ideella, kommunala, statliga och inom landstingen – som såg att de kan göra något lite mer för att hjälpa en person att komma tillbaka in på arbetsmarknaden. Annars löper vi en risk att vi har en situation som Socialde-

mokraterna löste med att stämpla bort människor från arbetsmarknaden, att gömma bort dem och säga att ni behövs inte mer.

Jag tror att det är oerhört viktigt att man har någonting som uppfattas som meningsfullt att göra. Det är helt riktigt så att professor Anders Forslund säger att det ska påminna om vanliga jobb. Jag har varit väldigt tydlig med att ingenting ska få uppfattas som meningslöst.

När det gäller Arbetsförmedlingen har de också gjort väldigt mycket när det gäller sysselsättningsfasen. Det som har ändrats är tiden man är hos en anordnare, att man ska få större möjligheter att själv påverka var man vill vara, för det ökar såklart också en persons motivation. Man har bättre kontroller, och de anordnare som uppfattas som oseriösa stängs av eller ändrar sitt förhållningssätt.

Man har också fyra nya kriterier för hur man placerar människor som har varit långtidsarbetslösa. Det ska vara mer individanpassat. Det ska finnas krav på att det finns handledare och att det finns i alla fall en teoretisk möjlighet till någon form av anställning, och det ska ske en kontinuerlig uppföljning.

Sedan är det också viktigt att jobbsökandet fortsätter. Det är alltså en stor och viktig fråga vi har framför oss. Det gäller framför allt att försöka få fler seriösa företag och organisationer att ta emot personer som har varit borta länge, i genomsnitt mellan sju och åtta år, varav många är äldre och många har en funktionsnedsättning. Det jobbar vi oerhört hårt med att försöka lösa.

Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! När det gäller den kravlista som statsrådet läste upp på slutet är det väl för väl att det finns krav på dem som är anordnare. Staten ger 1,6 miljarder till dessa anordnare, och eftersom det är staten som är utbetalare så får vi väl se det som att staten är arbetsgivare, även om det är olika utförare.

Det är alltså 1,6 miljarder kronor av skattemedel som går till olika privata företag och organisationer där det ska kunna finnas en teoretisk chans att man ska bli anställd. Då kan man fråga sig hur många som har en teoretisk chans. På papperet finns det kanske möjlighet att få ett jobb.

Jag hade en kritik mot det här, och jag försökte också lyfta upp exempel för att visa på det absurda. Tidigare har personer haft gröna jobb. De upplever att de har meningsfull sysselsättning. Sedan får vi en borgerlig regering som säger att plusjobb vill vi inte hålla på med, för det är socialdemokratisk politik. I stället inför de fas 3. Då ska personer befinna sig på samma ställe fast med en helt annan ersättning – en del av dem. Andra får sitta i fikarum och försöka lära asylsökande svenska.

Jag vet inte riktigt om det är deras uppgift, men samma anordnare som har fått uppdraget via Migrationsverket och Arbetsförmedlingen har också fått uppdraget att ta hand om de här fas 3:arna. Det är en person som tjänar pengar två gånger från samma myndighet. Jag vet inte riktigt vad vi ska kalla det.

Om det nu är 35 000 personer som är inne i fas 3 och närmare 48 000 som kommer att vara inskrivna 2014 skulle jag vara lite bekymrad om jag var arbetsmarknadsminister. Jag tycker också att det är väldigt mycket tal om att det är människor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Många av dessa personer har jobbat, och jag tycker inte att man

ska sätta en stämpel på dem och säga: De där kommer aldrig att kunna jobba. De där har så stora problem, och det är därför de måste vara i fas 3.

Snarare har det handlat om att vi har haft en arbetsmarknadskonjunktur som har gjort att många har skickats ut från att ha varit anställda på företaget i kanske 20 år. I Byggnads tidning finns det ett exempel på en byggnadsarbetare som blev sjukskriven. Sedan blev han utförsäkrad och skulle stå till arbetsmarknadens förfogande. Han kom inte vidare i fas 1 och fas 2 utan hamnade i fas 3. Det är regeringens egen politik som har skickat honom till fas 3. Han var ju för sjuk för att kunna jobba, men han fick ingen ersättning eftersom vi har tidsgränser i sjukförsäkringen.

En hel del av de personer jag har träffat i fas 3 har haft tidsbegränsad sjukersättning på 50 procent och jobb på 50 procent. Sedan har de blivit uppsagda därför att de inte har kunnat vara sjukskrivna längre eller på grund av arbetsbrist. Helt plötsligt är de 100 procent arbetssökande och hamnar i fas 3. Det är regeringens egen politik som parkerar en hel del personer i fas 3.

Mina frågor, som jag ställde till Hillevi Engström i den förra debatten och som jag aldrig fick svar på, är: Vad är det som är så lysande med fas 3, och vad var det för fel på plusjobben? Vad är den största kritiken denna regering har mot plusjobben, som den socialdemokratiska regeringen införde och där man hade lön? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 53 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Jag kan ge mig in i diskussionen där Eva-Lena Jansson slutade – vad är det för fel på plusjobben?

När det handlar om det vi kallar konkurrenssnedvridning, undanträngning och möjligen oseriösa projekt är frågan: Vad är skillnaden mellan plusjobben och sysselsättningsfasens anordnares möjligheter att låta folk komma närmare arbete? Jag kan tycka att sysselsättningsfasen i vissa av dessa stycken kan dra rågången lite bättre. Vi kan också säga att alternativet till plusjobb är något vi ibland kallar nystartsjobb och som, vilket jag sade i mitt förra inlägg, över 80 000 människor i dag åtnjuter via Arbetsförmedlingens försorg. Det är alltså ett sätt att fråga sig hur framgångsrika plusjobben egentligen var under den tid de fungerade.

Jag skulle vilja lägga till en dimension till i beskrivningen av hur arbetsmarknadspolitikerna i stort ser ut i Sverige under alliansregeringen. När det gäller de långtidssjukskrivna hade Socialdemokraterna ingen filosofi mer än att det skulle förtidspensioneras hej vilt, medan vi har sett problemet annorlunda genom våra tidsgränser. Går man nu in och tittar efter en maxtid av två och ett halvt år får personen pröva arbetslivsintroduktion.

Fram till och med 2010 – det är ungefär ett och ett halvt års uppföljning – har 41 000 människor provat ALI. Av dem är det efter de tre månaderna 23 000 som faktiskt är kvar i Arbetsförmedlingens regi. Därav har 13 procent fått jobb i någon form, 10 procent är arbetssökande och en fjärdedel, 24 procent, fortsätter i Arbetsförmedlingens program.

När det gäller de siffror Eva-Lena Jansson läser upp kan jag tänka mig, även om jag inte har stöd för det nu, att ökningen av en del i sysselsättningsfasen 2014 faktiskt kommer att komma från dem i stället för dem som gått in passiv sjukskrivning och direkt över i ännu mer passiv förtidspensionering. Det är alltså sådana som har uppnått tiden för att hamna i sysselsättningsfasen. Men, herr talman, jag vill påstå att de i så fall ändå är mer lyckligt lottade än dem som är lämnade i förtidspension helt utan engagemang och intresse från samhället.

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Det är mycket riktigt så att sysselsättningen i Sverige ökar och att utanförskapet minskar. Väldigt många oberoende forskare och institut pekar på att regeringens politik fungerar. Jag är dock långt ifrån nöjd – låt mig understryka det – eftersom vi ändå har personer som inte kommer i arbete.

Det är också ganska tydligt, skulle jag vilja säga till Eva-Lena Jansson, att de som är långtidsarbetslösa och i genomsnitt har varit det i sju åtta, eller kanske tio–femton, år har betydande svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Jag tror dock inte att vi ska ge upp hoppet om någon enda av dem, till skillnad från det som ni i Socialdemokraterna gjorde när ni satt vid makten. Ni sade: De har inte längre någon plats att fylla; de får bli förtidspensionerade. Det är en politik regeringen aldrig någonsin kan ställa upp på. Vi ger inte upp om en enda person.

Det är dock oerhört viktigt, skulle jag vilja säga, att först och främst göra en ordentlig bedömning av dem som kommer till Arbetsförmedlingen – vid första tillfället. Löper personen risk för långtidsarbetslöshet kan man få insatser från första dagen. Det är en nyhet sedan ett år tillbaka som jag tror är väldigt viktig. För denna grupp personer är det viktigt att de får ett bra stöd och en kontakt med sin arbetsförmedlare – att de själva får påverka var de vill vara.

Det är också intressant att se att nio av tio av dessa personer är nöjda. Åtta av tio upplever sysselsättningen som meningsfull. Jag tror att det är oerhört viktigt att peka på det, och även att sju av tio deltagare finns hos ett företag där de faktiskt är själva. Det handlar alltså inte om att företag generellt tjänar pengar.

Jag tycker att det är rimligt att vi ger en viss kompensation ekonomiskt till de organisationer vi ställer krav på ska vara seriösa. Det ska finnas handledare, arbetskläder och så vidare samt en god arbetsmiljö. Jag tycker att det är viktigt att vi satsar mycket resurser på denna grupp personer. Eva-Lena Jansson tar upp beloppet 1,6 miljarder – ja, det är nog viktigt att vi inte snålar på att ge denna grupp personer, som står långt från arbetsmarknaden, väldigt mycket stöd.

Jag har heller inte sagt att jag inte tror att dessa personer någonsin kommer att komma ut i arbete. Då hade ju lösningen varit att de inte fanns hos Arbetsförmedlingen. Tvärtom, vi ska göra allt vi kan. Men lösningen, Eva-Lena Jansson, kan aldrig vara att säga: Ni får gå hemma. Lösningen måste vara att när alla andra saker är uttömda – praktik, rehabilitering, arbetsträning, arbetsmarknadsutbildning – säga att det är bättre att vara på arbetsmarknaden än att gå hem. Det måste vara väldigt tydligt.

Sedan ser jag fram emot Socialdemokraternas motion i höst och att få se om Eva-Lena Jansson och hennes parti har resurser för att alla som är långtidsarbetslösa ska få en lön motsvarande det ni hade tidigare. Det har ni inte lagt fram i era tidigare budgetmotioner, men det kanske kommer till hösten.

Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det är slående hur statsrådet försöker undvika den fråga jag ställer gång på gång. Möjligtvis kommer hon att avstå från sitt sista inlägg. Jag vill veta: Vad var det som var fel med plusjobb? Vi såg ju att jättemånga som hade plusjobb gick vidare till en vanlig anställning. Det hade ingen undanträngningseffekt. Det var ganska svårt på en del ställen att få plusjobb, för man var väldigt noga med att detta inte skulle ta ordinarie arbeten.

Den vanligaste sysselsättningen i fas 3 är vaktmästeri, administration, butik och försäljning samt vård, skola och omsorg. Skulle man kunna tänka sig att de där 1,6 miljarderna skulle kunna användas lite mer riktat, så att man kan göra en bättre verksamhet? Jag inbillar mig det, och det tror jag att statsrådet också skulle kunna göra om hon inte var så fast besluten om att fas 3 var det enda viktiga och den enda rätta politiken.

Herr talman! Jag tänker ge statsrådet en chans till. Berätta nu för mig, alla andra i kammaren och dem som lyssnar: Vad är det för fel med plusjobb? Vad är det för fel med att få en rimlig ersättning för det man gör? Varför tycker statsrådet att det är bättre att man går på fas 3? När det gäller siffror kan jag nämligen säga att tio av tio jag har träffat som finns i fas 3 vill ha jobb. Framför allt vill de ha en lön om de arbetar. Det är väl ganska rimligt.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag är också övertygad om att tio av tio vill ha ett arbete, och det är precis det regeringen arbetar för: Alla som kan arbeta ska få chansen att göra det. Det tycker jag är oerhört väsentligt.

Den ersättning som nu finns för personer som är i jobb- och utvecklingsgarantin är densamma som i fas 1 och 2. Vi har däremot gjort det väldigt mycket billigare för arbetsgivare att anställa dessa personer till riktiga jobb med kollektivavtal – LAS-grundande arbeten. Det är en viktig skillnad mot plusjobben. Jag tycker att det är det vi ska sträva efter, att personer kommer ut på den öppna arbetsmarknaden till en väldigt låg kostnad för arbetsgivare men till en kollektivavtalsreglerad lön. Det är mitt mål i alla fall.

Jag kan väl inte säga att det var ett så lysande resultat av plusjobben. Vi får se vad Socialdemokraterna kommer med för förslag i sin motion efter höstens budget och se om Eva-Lena Jansson återkommer med att dessa personer ska beredas någon ny form av plusjobb.

En annan viktig utmaning är att Sverige ska vara, som jag tycker, en väldigt öppen nation som tar emot människor från alla världens hörn som lider av krig, förtryck och så vidare. Vi kan se att vi har en ganska stor omfattning av personer som kommer till Sverige varje månad. Det är en stor utmaning för arbetsmarknaden. Det är personer som vi ska välkomna in. Men då måste vi också jobba väldigt mycket, tror jag, med att arbetsgivare också ska vilja ta emot dessa personer, de som finns i Sverige i

dag men också de som kommer nu varje månad, så att de kommer ut på arbetsmarknaden. Då måste vi förstärka Arbetsförmedlingen och verkligen rusta människor att komma vidare men också se till att arbetsgivare utnyttjar de anställningsstöd som finns.

Avslutningsvis vill jag tacka för debatten. Och jag är övertygad om att tio av tio vill ha jobb. Det är det som jag jobbar för varje dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:138
23 augusti

Svar på
interpellationer

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2012)456 Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EEG, Euratom) nr 354/83 i fråga om deponering av institutionernas historiska arkiv vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 augusti

2011/12:727 Sexualiserat våld i konflikter

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:728 Missiler i Turkiet

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:729 Kongo, DRK

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

den 21 augusti

2011/12:730 Möjligheter att ställa krav angående företags skatteplanering vid offentlig upphandling

av *Mats Pertoft* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

den 22 augusti

2011/12:731 Tonnageskatt

av *Kent Härstedt* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

den 23 augusti

2011/12:732 Nya dokument i tyska Stasiarkiven
av *Thoralf Alfsson* (SD)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 september.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 augusti

2011/12:721 Hastighetskontroll av mc-förare
av *Mats Pertoft* (MP)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2011/12:725 Alependeln
av *Christina Oskarsson* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

den 21 augusti

2011/12:720 Statliga myndigheters interna representation
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2011/12:723 Granskningskommission
av *Lena Olsson* (V)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

den 22 augusti

2011/12:724 Skaldjursfisket i Halland
av *Lars Gustafsson* (KD)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

den 23 augusti

2011/12:685 Arrestering av fackliga företrädare i Turkiet
av *Roza Güclü Hedin* (S)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2011/12:687 Statskupp i Paraguay
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2011/12:695 Skydd för Ship to Gaza
av *Peter Persson* (S)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2011/12:706 Säkerhetsläget i Libanon
av *Roger Haddad* (FP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
2011/12:722 Stening av kvinnor i Sudan
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

Prot. 2011/12:138
23 augusti

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 september.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 12 § anf. 37 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ny riksdagsledamot	1
3 § Avsägelse	1
4 § Anmälan om kompletteringsval till Riksrevisionens parlamentariska råd	1
5 § Meddelande om namnändring	2
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
7 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	3
8 § Svar på interpellation 2011/12:436 om Sveriges skydd av Natura 2000-områden apropå Ojnare myr på Gotland	4
Anf. 1 Miljöminister LENA EK (C)	4
Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP)	6
Anf. 3 JENS HOLM (V)	7
Anf. 4 Miljöminister LENA EK (C)	8
Anf. 5 ÅSA ROMSON (MP)	8
Anf. 6 JENS HOLM (V)	9
Anf. 7 Miljöminister LENA EK (C)	10
Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP)	11
Anf. 9 Miljöminister LENA EK (C)	11
9 § Svar på interpellation 2011/12:429 om kredittider för underleverantörer	12
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	12
Anf. 11 HANS EKSTRÖM (S)	13
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	13
Anf. 13 HANS EKSTRÖM (S)	14
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	14
10 § Svar på interpellation 2011/12:440 om åtgärder mot drogen MDPV	15
Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	15
Anf. 16 ANNA WALLÉN (S)	16
Anf. 17 GUNNAR ANDRÉN (FP)	17
Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	18
Anf. 19 ANNA WALLÉN (S)	19
Anf. 20 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	20
Anf. 21 ANNA WALLÉN (S)	21
Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	21
11 § Svar på interpellation 2011/12:430 om regeringens utnämningsspolitik	22
Anf. 23 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	22
Anf. 24 EVA-LENA JANSSON (S)	23
Anf. 25 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	24
Anf. 26 EVA-LENA JANSSON (S)	25
Anf. 27 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	25
Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (S)	26

Anf. 29 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	27
12 § Svar på interpellationerna 2011/12:437 och 438 om ekonomisk trygghet vid sjukdom.....	28
Anf. 30 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	28
Anf. 31 LARS JOHANSSON (S).....	28
Anf. 32 FINN BENGTSSON (M).....	29
Anf. 33 EVA-LENA JANSSON (S)	30
Anf. 34 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	31
Anf. 35 LARS JOHANSSON (S).....	32
Anf. 36 FINN BENGTSSON (M).....	33
Anf. 37 EVA-LENA JANSSON (S)	34
Anf. 38 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	34
Anf. 39 LARS JOHANSSON (S).....	36
Anf. 40 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	36
13 § Svar på interpellation 2011/12:439 om regiontågen i Västsverige.....	37
Anf. 41 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	37
Anf. 42 LARS JOHANSSON (S).....	37
Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	38
Anf. 44 LARS JOHANSSON (S).....	39
Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	40
Anf. 46 LARS JOHANSSON (S).....	41
Anf. 47 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	42
14 § Svar på interpellation 2011/12:432 om arbetsmarknadsåtgärden fas 3	43
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	43
Anf. 49 EVA-LENA JANSSON (S)	43
Anf. 50 FINN BENGTSSON (M).....	45
Anf. 51 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	46
Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (S)	47
Anf. 53 FINN BENGTSSON (M).....	48
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	49
Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (S)	50
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	50
15 § Bordläggning.....	51
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	51
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	52
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.....	53

